

**СОВЕТ РОЖДЕСТВЕНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ЛАИШЕВСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

422631 д. Дятлово,
ул. Юности, д. 1
тел: 4-74-98

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ
РОЖДЕСТВЕНО АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

422631 Дятлово авылы,
Яшьлек урамы, 1 нчы йорт,
тел: 4-74-98

2023 елның 21 декабре

204 номер

КАРАР

«Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Рождествено авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы һәм «Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәвенә алу турында» 2005 елның 21 июлдәгә 97-ФЗ номерлы Федераль законнар, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, «Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча гавами тыңлаулар нәтижеләрен исәпкә алып, Рождествено авыл жирлеген Советы **КАРАР ИТТЕ:**

1. «Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итәргә (кушымта).

2. Әлеге карарны законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен юстиция органына жиберергә.

3. Әлеге карар «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 44 статьясындагы 8 өлешен нигезендә үз көченә керә дип билгеләргә.

4. Үз көчен югалткан дип танырга:

- Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл жирлеген Советының 2017 елның 08 декабрдәгә 94 номерлы карары белән

кабул ителгән Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Рождествено авыл җирлегенә Уставы;

- «Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл җирлегенә» муниципаль берәмлегенә Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергән турында» 2018 елның 20 июлендәге 114нче номерлы Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл җирлегенә Советы карары;

- Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл җирлегенә» муниципаль берәмлегенә Уставына үзгәрешләр кергән турында» 2019 елның 11 ноябрендәге 178нче номерлы Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл җирлегенә Советы карары;

- Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл җирлегенә» муниципаль берәмлегенә Уставына үзгәрешләр кергән турында» 2020 елның 21 мартындагы 191нче номерлы Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл җирлегенә Советы карары;

- «Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл җирлегенә» муниципаль берәмлегенә Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергән турында» 2021 елның 27 октябрендәге 80нче номерлы Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл җирлегенә Советы карары.

5. Әлеге карарны һәм аңа кушылган махсус мәгълүмат стендларында урнаштырырга, һәм Интернет телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында <http://pravo.tatarstan.ru> веб-адресы буенча бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә).

6. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Рождествено авыл җирлегенә советы башлыгы С.М. Гуцуга йөкләргә.

**Башлык-Татарстан Республикасы
Лаеш муниципаль районы Рождествено
авыл җирлегенә Советы рәисе**

С.М. Гуцу

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль
районы Рождествено авыл җирлеге Советының
2023 елның 21 декабрдәге 204 номерлы
карарына кушымта

**«Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы
Рождествено авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге
Уставы**

I БҮЛЕК. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 маддә. Муниципаль берәмлекнең исеме һәм хокукый статусы

1. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл җирлеге муниципаль берәмлегенә авыл җирлеге статусы бирелде.
2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге (алга таба текст буенча - авыл җирлеге).
3. Муниципаль берәмлек - Рождествено авыл җирлеге Татарстан Республикасының Лаеш муниципаль районы составына керә.

2 маддә. Авыл җирлегенә территорияль төзелеше

1. Җирлек территориясе составына Рождествено торак пункты керә.
2. Җирлекнең административ үзәге - Рождествено авылы.
3. Авыл җирлеге чикләре "Лаеш муниципаль районы "муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында" 2005 елның 31 гыйнварындагы 28-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.
4. Авыл җирлеге территориясе составына милек рәвешләренә һәм максатчан билгеләнешенә карамастан җирләр керә.
5. Авыл җирлеге чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору законнарда билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы законы белән гамәлгә ашырыла.

3 маддә. Гражданнарның авыл жирлегендә жирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукы

1. Авыл жирлегендә жирле үзидарә Россия Федерациясе гражданнары тарафыннан жирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда һәм турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләрендә катнашу юлы белән, шулай ук жирле үзидарәнең әлеге Уставта каралган сайланулы һәм башка органнары аша гамәлгә ашырыла.

2. Гражданнар жирле үзидарәне женесенә, расасына, милләтенә, теленә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфай хәленә, дингә мөнәсәбәтенә, ышануларына, ижтимагый берләшмәләргә каравына карамастан, турыдан-туры да, үз вәкилләре аша да гамәлгә ашыруга тигез хокукларга ия.

Авыл жирлеге территориясендә даими яисә күбесенчә яшәүче чит ил гражданнары жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия булалар.

3. Гражданнар жирле үзидарә органнарына һәм авыл жирлеге жирле үзидарәсе вазыйфай затларына турыдан-туры мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

4. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары, әгәр законда башкасы каралмаган булса, һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагыла торган документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинлеген, шулай ук гражданнарның авыл жирлеге жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында башка тулы һәм дөрөс мәгълүмат алу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

5. Авыл жирлегенәң жирле үзидарә органнары массакуләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән гражданнарга жирлек һәм аның аерым территорияләрен үстерүнең иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торақ-коммуналь хужалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр челтәрен үстерү, социаль ташламалар, жәмәгать тәртибен саклауның торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында даими рәвештә хәбәр итәләр.

6. Гражданнар, оешмалар, әгәр үзләренәң хокуклары һәм ирекләре бозылган дип санасалар, жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) судта дөгъва белдерергә хокуклы.

4 маддә. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнары структурасы

1. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнары структурасына Рождествено авыл жирлеге Советы, Рождествено авыл жирлеге башлыгы, Рождествено авыл жирлеге Башкарма комитеты һәм әлеге Устав нигезендә төзелә торган башка органнар керә.

2. Авыл жирлеге жирле үзидарэ органнары структурасын үзгэртү элге Уставка үзгэрешлэр кертү юлы белэн гамэлгэ ашырыла.

5 маддэ. Авыл жирлегенен жирле эһемияттэге мэсьэлэлэре

1. Авыл жирлегенен жирле эһемияттэге мэсьэлэлэренэ түбэндэгелэр керэ:

1) авыл жирлеге бюджеты проектын төзү һәм карау, авыл жирлеге бюджетын раслау һәм үтэү, анын үтөлешен тикшереп торуну гамэлгэ ашыру, авыл жирлеге бюджеты үтөлеше турында хисап төзү һәм раслау;

2) авыл жирлегенен жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгэртү һәм юкка чыгару;

3) авыл жирлеге муниципаль милкендэге мөлкөткэ ия булу, аннан файдалану һәм анын белэн эш итү;

4) авыл жирлеге торак пунктлары чикләрендэ янгын куркынычсызлыгынын беренчел чараларын тээмин итү;

5) авыл жирлегендэ яшәүчеләрне элемтэ, жәмәгать туклануы, сәүдэ һәм көнкүреш хезмәтлэре күрсәтү белэн тээмин итү өчен шартлар тудыру;

6) авыл жирлегендэ яшәүчеләрнен ялын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәтлэре белэн тээмин итү өчен шартлар тудыру;

7) авыл жирлеге территориясендэ физик культураны, мәктәп спортын һәм массакуләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, авыл жирлегенен рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

8) авыл жирлеге архив фондларын төзү;

9) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдэлэрен раслау, төзекләндерү өлкәсендэ муниципаль контрольне гамэлгэ ашыру, анын предметы жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдэлэрен, социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтлөрдән инвалидларнын файдалана алуын тээмин итү таләплэрен үтэү, күрсәтелгән Кагыйдэлэр нигезендэ жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру;

10) адреслашу объектларына адреслар бирү, адресларны үзгэртү, юкка чыгару, урам-юл челтэре элементларына исемнэр (федераль эһемияттэге автомобиль юлларыннан, региональ яисэ муниципальара эһемияттэге автомобиль юлларыннан, муниципаль районнын жирле эһемиятендэге автомобиль

юлларыннан тыш), авыл жирлеге чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, юкка чыгару, мәгълүматны дәүләт адреслы реестрында урнаштыру;

11) авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

12) балалар һәм яшьләр белән эшләр чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруда катнашу, яшьләрнең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау чараларын эшләр һәм гамәлгә ашыру, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруның төп юнәлешләре буенча муниципаль программалар эшләр һәм гамәлгә ашыру, жирлектә яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыру мониторингын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

13) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыру;

14) катнашучы коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортлау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

15) ритуаль хезмәт күрсәтүләрен оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

16) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә авыл жирлеге чикләрендә халыкны су белән тәмин итүне, су чыгаруны, халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыру;

17) авыл жирлеге торақ пунктлары чикләрендәге жирле эһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген;

18) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, авыл жирлеге территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

19) авыл жирлегендә яшәүчеләрнең күпләп ял итүе өчен шартлар тудыру һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыру, моңа гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосуларына ирәкле керүен тәмин итү дә керә.

20) Россия Федерациясе гражданның законнары нигезендә үз белдеген белән төзелгән корылманы жимерү турында карар, үз белдеген белән төзелгән корылманы

жимерү яисә аны капиталъ төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзүнең, реконструкцияләүнең жир белән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрендә, территорияне планлаштыру документларында билгеләнгән рөхсәт ителгән иң чик параметрларына яисә федераль законнарда билгеләнгән капиталъ төзелеш объектлары параметрларына туры китерү турында карар кабул итү.

2. Федераль кануннар нигезендә авыл жирлеге жирле үзидарә органнары жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләренең бер өлешен гамәлгә ашыруны Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә авыл жирлеге бюджетыннан муниципаль район бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән аларга тапшыру турында Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы жирле үзидарә органнары белән килешүләр төзәргә хокуклы".

бмаддә. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының авыл жирлекләренен жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү хокуклары

1. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) авыл жирлеге музейларын булдыру;

2) авыл жирлегендә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;

4) авыл жирлеге территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләренен хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм авыл жирлеге территориясендә миллиәтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтү;

6) авыл жирлеге территориясендәге муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;

7) муниципаль янгыннан саклау оештыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тээмин итүгә жәмәгать контролен һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга ярдәм итүне гамәлгә ашыручы ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

10) "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында" 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия ижтимагый берләшмәләре тарафыннан төзелгән оешмаларга ярдәм күрсәтү;

11) Социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча торак законнары нигезендә гражданнарга муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирү;

12) хужасыз хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашырганда чаралар оештыру;

13) алкоголь, наркотик яисә башка төрле токсик исерек хәлдәге затларга ярдәм күрсәтү гамәлләрен гамәлгә ашыру;

14) полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына күрсәтелгән вазыйфаны биләү чорына торак урын бирү;

15) "Кулланучылар хокукларын яклау турында" 1992 елның 7 февралендәге 2300-І номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру;

16) "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында" Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру;

17) инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның Физик культурасын һәм спортын, адаптив физик культураны һәм адаптив спортны үстерүгә ярдәм күрсәтү.

2. Авыл жирлегенәң жирле үзидарә органнары әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләренә хәл итәргә, башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга (аларга Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 маддәсе нигезендә аларга тапшырылмаган) ,әгәр бу федераль законнарда каралса, шулай ук башка муниципаль берәмлекләренәң жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан тыш, авыл жирлеге бюджеты керемнәре һәм чигерүләренәң өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре исәбеннән кертелмәгән башка мәсьәләләренә хәл итәргә хокуклы.

7 маддә. Авыл жирлегенен муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

Авыл жирлегенен муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы федераль кануннар һәм жирле үзидарә турында Татарстан Республикасы кануннары нигезендә гамәлгә ашырыла.

8 маддә. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре түбәндәге юллар белән гамәлгә ашырыла:

- 1) авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының авыл жирлеген социаль-икътисадый үстерүгә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда катнашуы;
- 2) авыл жирлеге жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (киләшүләр) төзү;
- 3) даими йә вакытлыча координацияләү, консультация, киңәш бирү һәм башка эш органнары төзүе;
- 4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында авыл жирлеге Советының закон чыгару инициативасы;
- 5) үзара эшчәнлекнең законнарда билгеләнгән башка рәвешләре.

9 маддә. Авыл жирлеге муниципаль хезмәтен хокукый жайга салу

Авыл жирлегендә муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне, муниципаль хезмәткәр статусын, муниципаль хезмәтне узу шартларын һәм тәртибен билгеләүне кертәп, "Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында" 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, муниципаль хезмәт турында 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы кодексы һәм авыл жирлегенен муниципаль хокукый актлары белән гамәлгә ашырыла.

10 маддә. Авыл жирлегенен муниципаль контроле

1. Жирле үзидарә органнары жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән муниципаль хокукый актларда билгеләнгән таләпләрнең үтәлешенә муниципаль контроль оештыралар һәм гамәлгә ашыралар, ә контрольнең тиешле төрләре федераль законнар белән жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән очракларда шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы

законнарында билгелэнгән таләпләрнең үтәлешенә муниципаль контроль оештыралар һәм гамәлгә ашыралар.

2. Муниципаль контроль төрләрән оештыру һәм гамәлгә ашыру "Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында" 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон белән жайга салына.

II бүлек. ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ТУРЫДАН-ТУРЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ РӘВЕШЛӘРЕ ҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУЫ

11 маддә. Халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның авыл жирлегә жирле үзидарәсен гамәлгә ашыруда катнашу рәвешләре

Авыл жирлегә халкы жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыра һәм жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге рәвешләрдә катнаша:

- 1) жирле референдум;
- 2) муниципаль сайлаулар;
- 3) жирле үзидарә депутатын, сайланулы вазыйфай затын чакыртып алу буенча тавыш бирү;
- 4) авыл жирлегә чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;
- 5) гражданның хокук булдыру инициативасы;
- 6) территориаль ижтимагый үзидарә;
- 7) гавами тыңлаулар;
- 8) гражданның жыелышы;
- 9) гражданның конференциясе (делегатлар жыелышы);
- 10) гражданның жыены;
- 11) гражданның сораштыру;
- 12) гражданның жирле үзидарә органнарына мөрәжәгатләре;

13) жирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы;

14) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләр.

12 маддә. Авыл жирлегенәң жирле референдумы

1. Жирле референдум федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне халык тарафыннан турыдан-туры хәл итү максатларында үткәрелә.

2. Жирле референдум авыл жирлегенәң бөтен территориясендә "Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында" 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм "Жирле референдум турында" 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән, анда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

Гражданның жирле референдумда катнашу хокуклары гарантияләре, шулай ук жирле референдумны әзерләү һәм уздыру тәртибе Федераль закон һәм "жирле референдум турында" 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнә.

3. Жирле референдумда яшәү урыны авыл жирлеге чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданны катнашырга хокуклы. Россия Федерациясе гражданны жирле референдумда гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә яшерен тавыш биреп катнашалар.

4. Жирле референдум үткәрү турында карар авыл жирлеге Советы тарафыннан түбәндәгеләр инициативасы буенча кабул ителә:

1) жирле референдумда катнашу хокукына ия гражданны;

2) уставларында сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда катнашу каралган һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм вакытларда теркәлгән сайлау берләшмәсе, башка иҗтимагый берләшмә;

3) авыл жирлеге Советы һәм алар бергәләп күрсәткән авыл жирлеге башлыгы.

5. Гражданнар, сайлау берләшмәләре, әлеге маддәнең 4 өлешендәге 2 пункттында күрсәтелгән башка ижтимагый берләшмәләр инициативасы буенча жирле референдумны билгеләү шарты булып шушы инициативаны хуплап имзалар жыю тора, аларның саны район территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар саныннан биш процент тәшкил итәргә тиеш, әмма 25 имзадан ким була алмый.

6. Авыл жирлеге Советы һәм авыл жирлеге башлыгы тарафыннан бергәләп чыгарылган референдум үткәру инициативасы авыл жирлеге Советы карары һәм авыл жирлеге башлыгы карары белән рәсмиләштерелә.

7. Авыл жирлеге Советы жирле референдумны авыл жирлеге Советына жирле референдум үткәру инициативасы белән чыгу турындагы документлар кергән көннән алып 30 көн эчендә билгели.

Әгәр жирле референдум авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнгән срокларда билгеләнмәгән булса, референдум гражданнарның, сайлау берләшмәләренен, авыл жирлеге башлыгының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасы Сайлау комиссиясенен яисә прокурорның мөрәжәгәте нигезендә суд тарафыннан билгеләнә. Суд билгеләгән жирле референдум жирле референдумның муниципаль сайлауларын уздыру буенча сайлау комиссиясе тарафыннан оештырыла, ә аны уздыруны тәэмин итү Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенен Башкарма органы яисә жирле референдум уздыруны тәэмин итү суд тарафыннан йөкләнгән башка орган тарафыннан гамәлгә ашырыла.

8. Тавыш бирү йомгаклары һәм жирле референдумда кабул ителгән карар рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

9. Жирле референдумда кабул ителгән карар авыл жирлеге территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфаи затлары яисә авыл жирлеге жирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаж түгел.

10. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнары жирле референдумда кабул ителгән карарның үтәлешен алар арасында әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләр бүләшү нигезендә тәэмин итәләр.

11. Жирле референдум уздыру турындагы карарга, шулай ук жирле референдумда кабул ителгән карарга гражданнар, жирле үзидарә органнары, прокурор, федераль закон белән вәкаләт бирелгән дәүләт хакимияте органнары тарафыннан суд тәртибендә шикаять белдерелергә мөмкин.

13 маддә. Авыл жирлегендә муниципаль сайлаулар

1. Авыл жирлегендә муниципаль сайлаулар авыл жирлеге Советы депутатларын гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә яшерен тавыш бирү юлы белән сайлау максатларында үткәрелә.

2. Авыл жирлеге Советы депутаты итеп тавыш бирү көненә 18 яше тулган һәм сайлау хокукына ия Россия Федерациясе гражданы сайлана ала.

3. Муниципаль сайлаулар авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә. Муниципаль сайлауларны билгеләү турындагы карар тавыш бирү көненә кадәр 90 көннән дә иртәрәк һәм 80 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш. Әлеге карар кабул ителгән көннән алып 5 көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми басылып чыгарга тиеш.

Вакытыннан алда сайлаулар билгеләгәндә әлеге маддәдә күрсәтелгән сроклар кимендә өчтән бер өлешкә кыскартылырга мөмкин.

Федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгеләнгән очрактарда муниципаль сайлаулар муниципаль сайлаулар һәм жирле референдум үткәрү буенча сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.

4. Муниципаль сайлауларны эзерләү һәм уздыру сайлау комиссияләренә үз компетенцияләре чикләрендә йөкләнә.

5. Авыл жирлеге Советы депутатларын сайлаулар "Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында" 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль Законда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

6. Авыл жирлеге Советы депутатлары сайлау округына сайлаучылар вәкиллегең уртача нормасы нигезендә төзелә торган бермандатлы сайлау округлары буенча сайлана.

7. Тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын жыйган теркәлгән кандидат бермандатлы сайлау округы буенча сайланган дип таныла.

Әгәр авыл жирлеге Советы депутатларын сайлауларда бермандатлы сайлау округында тавыш бирү бер кандидатура буенча үткәрелсә, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның кимендә 50 процентын жыйган кандидат сайланган дип санала. Теркәлгән кандидатлар тарафыннан тавышлар саны тигез булганда, элегрәк теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

8. Авыл жирлеге Советына депутатлар сайлау нәтижәләре рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

14 маддә. Авыл жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Авыл жирлеге Советы депутаты, шул исәптән авыл жирлеге башлыгы, законда һәм әлеге уставта билгеләнгән нигезләрдә һәм тәртиптә сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынырга мөмкин.

2. Авыл жирлеге Советы депутатын чакыртып алу нигезләре булып депутатның суд тәртибендә расланган конкрет хокуксыз карарлары яки гамәлләре (гамәлсезлеге) тора, алар сайлаучыларның аңа ышанычын шик астына куя һәм авыл жирлеге Башлыгының депутатлык бурычларын яки бурычларын үтәмәүдә, депутат, авыл жирлеге Башлыгы статусына туры килмәгән гамәлләр башкаруда һәм башка "Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарын һәм башка норматив хокукый актларны әлеге Устав һәм башка муниципаль норматив хокукый актлары хокук бозуларында чагыла.

3. Авыл жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү халык инициативасы белән үткәрелә.

4. Авыл жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү инициативасын күрсәтү һәм аны хуплап гражданның имзаларын жыю өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукына ия кимендә 10 кешедән торган инициатив төркем төзелә.

5. Инициатив төркем инициатив төркемне теркәү турындагы үтенечнамә белән муниципаль сайлаулар һәм жирле референдум уздыру буенча сайлау комиссиясенә мөрәҗәгать итә. Инициатив төркем үтенечнамәсендә депутатның аны чакыртып алу өчен нигез булып торган конкрет хокукка каршы карарына яисә гамәленә (гамәл кылмавына) күрсәтү булырга тиеш, аны биргән органның исеме яисә коды күрсәтелеп, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясе, номеры һәм аны бирү датасы, шулай ук инициатив төркемнең һәр әгъзасының яшәү урыны адресы күрсәтелергә тиеш, шулай ук, авыл жирлеге территориясендә аның исемнән эш итәргә вәкаләтле затлар һәм төркемнәр дә. Инициатив төркем үтенечнамәсе күрсәтелгән төркемнең барлык әгъзалары тарафыннан имзаланырга тиеш. Үтенечнамәгә күрсәтелгән хокукка каршы карарлар яисә депутатның гамәлләре (гамәл кылмавы) расланган суд карары кушымта итеп бирелергә тиеш.

6. Инициатив төркемне теркәү, авыл жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын хуплап имзалар жыю, жыелган имзаларны тикшерү жирле референдум уздыру өчен законда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

7. Авыл жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә һәм "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында"2003 елның 06 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, жирле референдум үткәрү өчен законда билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

8. Инициатив төркем үтенечнамәсен муниципаль сайлаулар һәм жирле референдум үткәрү буенча сайлау комиссиясе караганда, авыл жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне авыл жирлеге Советы билгеләгәндә, тиешле депутат аны чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр турында аңлатмалар бирергә, кирәкле документларны тапшырырга хокуклы. Күрсәтелгән депутат сайлау комиссиясе, авыл жирлеге советы утырышларын уздыру көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча алдан ук, аларны уздыру вакыты һәм урыны турында язмача хәбәр ителергә тиеш.

9. Авыл жирлеге Советы депутаты, аны чакыртып алу буенча тавыш бирү уздырганда, аны чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр уңаеннан сайлаучыларга аңлатмалар бирү максатларында инициатив төркем белән бертигез нигезләрдә агитация алып бару хокукына ия.

10. Әгәр тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның кимендә яртысы чакыртып алу өчен тавыш бирсә, авыл жирлеге Советы депутаты, шул исәптән авыл жирлеге башлыгы да, чакыртып алынган дип санала.

11. Авыл жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

12. Муниципаль сайлауларны һәм жирле референдумны уздыру буенча сайлау комиссиясе чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгакларын рәсми ясаганнан соң 5 көн эчендә инициатив төркемгә, авыл жирлеге Советына һәм авыл жирлеге Советының тиешле депутатына аны чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары турында язма рәвештә хәбәр итә.

15 маддә. Авыл жирлеген үзгәртеп кору, чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Авыл жирлеген үзгәртеп кору, чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү күрсәтелгән чикләрен үзгәртүгә, авыл жирлеген үзгәртеп коруга халыкның ризалыгын алу максатларында үткәрелә.

2. Авыл жирлеген үзгәртеп кору, чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында"2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда

билгелэнгән очрақларда авыл жирлегенең бөтен территориясендә яки аның территориясенең бер өлешендә үткәрелә.

3. Авыл жирлеген үзгәртеп кору, чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә һәм "Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында" 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законда һәм "жирле референдум турында" 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнда билгелэнгән тәртиптә, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә.

4. Авыл жирлеге чикләрен үзгәртү, авыл жирлеген үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда авыл жирлегендә яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы яисә авыл жирлегендә сайлау хокукына ия булган халыкның яртысыннан артыгы катнашса, узган дип санала. Әгәр әлегә үзгәрешләр өчен тавыш бирүдә авыл жирлегендә яки авыл жирлегенең бер өлешендә яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы тавыш биргән булса, авыл жирлеге чикләрен үзгәртүгә, авыл жирлеген үзгәртеп коруга халыкның ризалыгы алынган дип санала.

5. Авыл жирлеген үзгәртеп кору, чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү йомгаклары һәм кабул ителгән карарлар рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

16 маддә. Авыл жирлеге гражданнының хокук чыгару инициативасы

1. Гражданны әлегә Уставта һәм авыл жирлеге Советының норматив хокукый актында билгелэнгән тәртиптә хокук булдыру инициативасына хокуклы.

2. Сайлау хокукына ия гражданнының инициатив төркеме сайлау хокукына ия авыл жирлегендә яшәүчеләрнең кимендә 3 процентын тәшкил итә.

3. Хокук булдыру инициативасын гамәлгә ашыру максатларында гражданны түбәндәгеләргә хокуклы:

- гражданнының яшәү (эшләү) урыны буенча жыелышларын һәм хокук ижат итү инициативасы буенча фикер алышу һәм күрсәтү буенча башка күмәк чараларны оештырырга һәм уздырырга;

- хокук булдыру инициативасын күрсәтүне хуплап имзалар жыю буенча инициатив төркемнәр төзәргә;

- авыл жирлегендә яшәүчеләрнең имзаларын жыярга һәм законнарға каршы килми торган ысуллар белән хокук чыгару инициативасын күрсәтүне хуплап агитация алып барырга.

4. Авыл жирлеге жирле үзидарэ органнары һәм вазыйфаи затлары гражданнырға хокук булдыру инициативасын гамәлгә ашыруда ярдәм итәргә тиеш.

5. Гражданнырның хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибэндә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты авыл жирлеге Советы тарафыннан аның ачык утырышында яисә авыл жирлеге башлығы тарафыннан әлеге устав белән билгеләнгән компетенцияләренә ярашлы рәвештә ул кертелгән көннән алып өч ай эчендә мәжбүри каралырга тиеш.

6. Гражданнырның хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибэндә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты караганда гражданнырның инициатив төркеме вәкилләренә үз позицияләрен баян итү мөмкинлеге тәэмин ителәргә тиеш.

7. Гражданнырның хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибэндә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты карау процедурасы тиешенчә авыл жирлеге Советы регламенты, авыл жирлеге башлығының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

8. Гражданнырның хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибэндә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты карау нәтижеләре буенча кабул ителгән дәлилле карар рәсми рәвештә язма рәвештә аны керткән гражданнырның инициатив төркеменә житкереләргә тиеш.

17 маддә. Авыл жирлеге территориаль ижтимагый үзидарәсе

1. Авыл жирлегендә территориаль ижтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданныр жыелышлары һәм конференцияләре уздыру, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә органнары төзү юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Территориаль ижтимагый үзидарә гражданныр яши торган түбәндәге территорияләр чикләрендә гамәлгә ашырыла: күпфатирлы торак йортка керү урыны; күпфатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; жирлек булмаган авыл торак пункты; гражданныр яши торган башка территорияләр.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре авыл жирлеге советы тарафыннан әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча авыл жирлегендә территориаль ижтимагый үзидарә турында нигезләмәдә, авыл жирлеге Советы тарафыннан раслана торган тәртиптә билгеләнә.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория башка шундый ук территория составына керә алмый.

5. Территориаль ижтимагый үзидарэ аның Уставы нигезендэ юридик зат булырга мөмкин һәм коммерциягэ карамаган оешманың оештыру-хокукый рэвешендэ дәүләт теркәвенэ алынырга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставында:

1) ул гамәлгэ ашырыла торган территория;

2) Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенң максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының вәкаләтләрен булдыру, туктату тәртибе, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре чоры;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) Территориаль ижтимагый үзидарэ аның Уставы нигезендэ юридик зат була ала һәм коммерциягэ карамаган оешманың оештыру-хокукый рэвешендэ дәүләт теркәве узарга тиеш;

6) территориаль ижтимагый үзидарэне гамәлгэ ашыруны туктату тәртибе.

7. Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлеге мәсьәләләре буенча гражданның жыелышлары, конференцияләре аның Уставы нигезендэ чакырыла.

8. Территориаль ижтимагый үзидарэне оештыру һәм гамәлгэ ашыру мәсьәләләре буенча гражданның жыелышы, әгәр анда тиешле территориядә уналты яшыкә житкән халыкның кимендә өчтән бере катнашса, тулы хокуклы дип санала.

Территориаль ижтимагый үзидарэне оештыру һәм гамәлгэ ашыру мәсьәләләре буенча гражданның конференциясе, әгәр анда гражданның жыелышларында сайланган һәм тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

9. Территориаль ижтимагый үзидарэне гамәлгэ ашыручы гражданның жыелышының, конференциясенң аерым вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) территориаль ижтимагый үзидарэ органнары структурасын билгеләү;

2) Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр кертү;

3) территориаль ижтимагый үзидарэ органнарын сайлау;

4) территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенң төп юнәлешләрен билгеләү;

5) территориаль ижтимагый үзидарә керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәләше турындагы хисапны раслау;

6) территориаль ижтимагый үзидарә органнары эшчәнлегенә турында хисапларны карау һәм раслау;

7) инициатив проект буенча фикер алышу һәм аны хуплау мәсьәләсе буенча карар кабул итү.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары:

1) Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен яклыйлар;

2) гражданнар жыелышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәләшен тәэмин итәләр;

3) территорияне карап тоту, төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтыяжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән башка хужалык эшчәнлеген күрсәтелгән гражданнар акчалары исәбеннән дә, авыл жирлегенә бюджет акчаларынан файдаланып, авыл жирлегенә Башкарма комитеты белән шартнамә нигезендә дә гамәлгә ашырырга мөмкиннәр;

4) күрсәтелгән актларны кабул итү компетенцияләренә кертелгән шушы органнар һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары тарафыннан һичшиксез каралырга тиешле муниципаль норматив хокукый актлар проектларын жирле үзидарә органнарына (авыл жирлегенә советына, авыл жирлегенә башлыгына һәм авыл жирлегенә Башкарма комитетына) кертергә хокуклы.

11. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, жирле бюджеттан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе әлегә устав һәм авыл жирлегенә Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

18 маддә. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә кую тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру максатларында гражданнар, авыл жирлегенә жирле үзидарә органнары инициативасы белән территориаль ижтимагый үзидарә Уставы проектын эшләүче һәм чикләрендә әлегә территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотылган территориядә яшәүче гражданнар жыелышын чакыруны оештыручы гражданнарның инициатив төркеме төзелә.

2. Гражданнар жыелышы авыл жирлегенә тиешле территориясендә территориаль ижтимагый үзидарә төзү турында карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүгә бәйлә

мәсьәләләр буенча авыл жирлеге Советында гражданнар жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле (вәкаләтле) вәкилле (вәкилләрне) билгели.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә авыл жирлеге Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә уставы теркәлгәннән соң гамәлгә куелган дип санала.

19 маддә. Авыл жирлеге территориаль ижтимагый үзидарәсе уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) тарафыннан авыл жирлеге башлыгына тапшырыла:

1) территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында гражданнар жыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре имзалаган гариза;

2) Территориаль ижтимагый үзидарә төзү турында карар кабул ителгән, андагы һәр вәкаләтле вәкиллең фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясе, номеры һәм аны бирү датасы, яшәү урыны адресы күрсәтелгән гражданнар жыелышы беркетмәсе;

3) территориаль ижтимагый үзидарә Уставының ике нөсхәсе.

2. Әлеге маддәнең 1 пунктында билгеләнгән документлардан тыш, башка документлар тапшыру турындагы таләп рәхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә документларны алуға исемлек һәм аларны алу датасы күрсәтелеп, расписка бирелә.

3. Авыл жирлеге башлыгы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында документлар кергән көннән алып ике атна эчендә уставны теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турында авыл жирлеге Советы карары проекты алдан карауны һәм әзерләүне оештыра.

4. Гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкилләре территориаль ижтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм авыл жирлеге Советының киңәш бирү тавышы хокукына ия утырышында катнашырга хокуклы.

5. Авыл жирлеге Советы авыл жирлеге башлыгы әлеге маддәнең 1 өлешендә күрсәтелгән документларны алган көннән алып 30 көн эчендә территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында яисә аны теркәүдән баш тарту турында карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тарту дәлилленәргә тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып территориаль ижтимагый үзидарэ уставы нормаларының Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, авыл жирлеге Уставына, башка муниципаль норматив хокукый актларга каршы килүе тора.

7. Территориаль ижтимагый үзидарэ төзүнең максатка ярашлы булмавы сәбәпләре буенча территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәүдән баш тарту рөхсәт ителми.

8. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү мәсьәләсе буенча авыл жирлеге Советы тарафыннан кабул ителгән дәлилләнгән карар өч көн эчендә рәсми рәвештә язма рәвештә гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиленә (вәкаләтле вәкилләренә) житкерелергә тиеш.

9. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү турында авыл жирлеге Советы карар кабул иткән очракта, уставның бер нөсхәсе аны теркәү турында тамга белән гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче нөсхә авыл жирлеге Советында саклана.

10. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставына кертелә торган үзгәрешләр авыл жирлеге Советы тарафыннан әлеге маддәдә билгеләнгән тәртиптә теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр алар теркәлгән көннән үз көченә керә.

20 маддә. Гавами тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль норматив хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу өчен авыл жирлеге халкы катнашында авыл жирлеге Советы, авыл жирлеге башлыгы тарафыннан гавами тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Гавами тыңлаулар халык, жирлек советы яки авыл жирлеге башлыгы инициативасы белән үткәрелә.

Халык яисә авыл жирлеге Советы инициативасы белән үткәрелә торган гавами тыңлаулар - авыл жирлеге Советы, ә авыл жирлеге башлыгы инициативасы белән авыл жирлеге башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Гавами тыңлауларга чыгарылырга тиеш:

1) муниципаль берәмлек уставы проекты, шулай ук әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, муниципаль берәмлек уставына әлеге уставны шушы норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар,

конституция (устав) яисә Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгән очраклардан тыш;

2) авыл жирлегә бюджеты проекты һәм аның үтәләше турында хисап;

3) авыл жирлеген социаль-иқтисадый үстерү стратегиясе проекты;

4) авыл жирлеген үзгәртеп кору турындагы мәсьәләләр, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 маддәсе нигезендә муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору өчен муниципаль берәмлек халкының тавыш бирү юлы белән йә гражданныр жыеннарында белдерелгән ризалыгын алу таләп ителгән очраклардан тыш.

4. Гавами тыңлаулар уздыру турындагы карар, әгәр гамәлдәге законнарда башка срок каралмаган булса, муниципаль норматив хокукый акт проектын тиешле орган яисә авыл жирлегенә вазыйфай заты караган көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Гавами тыңлаулар үткәрү турындагы карар, аларны үткәрү вакытын һәм урынын күрсәтеп, һәм гавами тыңлауларга чыгарыла торган тиешле муниципаль норматив хокукый акт проекты, гамәлдәге законнарда башка срок каралмаган булса, гавами тыңлаулар уздыру көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Гавами тыңлаулар үткәрү турында карар басылып чыккан көннән алып аларны үткәргән көнгә кадәр авыл жирлегә халкы авыл жирлегә башлыгына гавами тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә буенча язма тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, шул исәптән гавами тыңлауларга чыгарыла торган муниципаль норматив хокукый акт проектына төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр жибәерергә хокуклы. Авыл жирлегә башлыгы килгән тәкъдимнәрне һәм кисәтүләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр гавами тыңлауларда катнашучыларга житкерелә.

7. Гавами тыңлаулар муниципаль норматив хокукый акт проектын карау көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә. Гавами тыңлаулар белгечләр, экспертлар, кызыксынучы затлар чакырып үткәрелә. Гавами тыңлауларда авыл жирлегендә яшәүче теләсә кайсы кеше катнашырга хокуклы.

8. Гавами тыңлаулар үткәрү йомгаклары буенча тәкъдимнәр кабул ителә, алар гавами тыңлауларга чыгарыла торган муниципаль норматив хокукый акт проектын кабул итү компетенциясенә кертелгән жирле үзидарә органнары һәм авыл жирлегенә вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш.

9. Гавами тыңлауларның нәтижеләре, кабул ителгән карарларны дәлилләп нигезләүне дә кертәп, гавами тыңлаулар уздырганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча, әгәр гамәлдәге законнарда башка срок каралмаган булса, бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

10. Гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру тәртибе авыл жирлеге Советы тарафыннан раслана торган норматив хокукий акт белән билгеләнә.

11. Генераль планнар проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияләрне бланлау проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, күрсәтелгән расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тотучы проектлар, жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары, рөхсәт ителгән капитал төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен мондый файдалануның икенче төренә үзгәртү мәсьәләләренә жирдән файдалануның һәм төзелешнең расланган кагыйдәләре булмаганда жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар үткәрелә, аларны оештыру һәм үткәрү тәртибе, шәһәр төзелешә эшчәнлегә турындагы законнар нигезләмәләрен исәпкә алып, авыл жирлеге Уставы һәм (яисә) авыл жирлеге Советының норматив хокукий акты белән билгеләнә.

21 маддә. Авыл жирлеге гражданныр жыелышы

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу, халыкка жирле үзидарә органныр һәм авыл жирлеге жирле үзидарәсе вазыйфай затлары эшчәнлегә турында мәгълүмат бирү, инициатив проектларны кертү һәм аларны карау, авыл жирлеге территориясендә территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен гражданныр жыелышлары үткәрелергә мөмкин. Гражданныр жыелышлары микрорайоннар, торақ массивлар, кварталлар, урамнар, торақ йортлар буенча чакырыла.

2. Гражданныр жыелышы халык, авыл жирлеге Советы, авыл жирлеге башлыгы инициативасы буенча, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган очрақларда үткәрелә.

3. Авыл жирлеге Советы яки авыл жирлеге башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданныр жыелышы тиешле авыл жирлеге Советы яки авыл жирлеге башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы белән уздырыла торган гражданныр жыелышы авыл жирлеге Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә органнырының, тиешле территориядә яшәүче һәм жыелышта катнашырга хокуклы халык санының кимендә 10 процентын тәшкит иткән гражданныр төркеменә, шул

территорияләрдә урнашкан предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар житәкчеләренең язма тәкъдиме буенча билгеләнә.

Гражданнар жылышынын уздыру турындагы тәкъдимдә аның каравына чыгарыла торган мәсьәләләр исемлеге, жылышны уздыруның тәкъдим ителә торган вакыты һәм урыны булырга тиеш. Тәкъдимгә вәкаләтле затлар, ә жылыш үткәру инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәжәгать итсә, аларның һәркайсының фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган көнен, яшәу урынының адресын күрсәтеп, әлеге гражданнар имза салырга тиеш.

Авыл жирлеге советы якындагы утырышында гражданнар жылышнын үткәру турындагы тәкъдимне карый.

Авыл жирлеге Советы гражданнар жылышнын үткәрудән аның максатка ярашлы булмавы сәбәпләре буенча баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар жылышнын билгеләу һәм уздыру тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар жылышнын үткәру вакыты һәм урыны турында һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләргә жылыш уздыру көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча массакуләм мәгълүмат чараларыннан, почта хәбәрләреннән, фатир саен (ишегалды) әйләнәп чыгулардан, белдерүләрдән һәм башка мөмкин булган чаралардан файдаланып хәбәр ителә.

Гражданнар жылышнын әзерләүне һәм уздыруны авыл жирлеге Башкарма комитеты тәэмин итә.

7. Жылышлар эшендә шушы территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия гражданнар катнашырга хокуклы. Жылышта катнашу хокукы булган гражданнарның гомуми саны Россия Федерациясе чикләрендә булу урыны һәм яшәу урыны буенча муниципаль сайлаулар уздырганда файдаланыла торган Россия Федерациясе гражданнарын теркәп исәпкә алу күрсәткечләре нигезендә билгеләнә.

Әгәр жылышта катнашырга хокуклы гражданнар санының кимендә өчтән бере катнашса, гражданнар жылышы тулы хокуклы дип санала.

Жылыш карарлары жылышта катнашучы гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

8. Гражданнар жылышы жирле үзидарә органнарына һәм авыл жирлеге жирле үзидарәсенен вазыйфай затларына мөрәжәгатьләр кабул итәргә, шулай ук жирле үзидарә органнары һәм авыл жирлеге жирле үзидарәсенен вазыйфай затлары белән

үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар жылышынын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча уздырыла торган гражданнар жылышы территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданнар жылышы тарафыннан кабул ителгән мөрәжәгатьләр мөрәжәгатьләрдәге мәсьәләләренә хәл итү компетенцияләренә кертелгән жирле үзидарә органнары һәм авыл жирлеге жирле үзидарәсе вазыйфай затлары тарафыннан язма жавап жибәреп, мәжбүри каралырга тиеш.

11. Гражданнар жылышынын билгеләү һәм үткәрү тәртибе, шулай ук гражданнар жылышынын вәкаләтләре федераль закон, әлеге устав һәм авыл жирлеге Советынын норматив хокукый акты, территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

12. Гражданнар жылышы йомгалары ул уздырылганнан соң бер ай эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкереләргә) тиеш.

22 маддә. Авыл жирлеге гражданнары конференциясе (делегатлар жылышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар жылышы) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм авыл жирлегендә яшәүче барлык кешеләрнең фикерен ачыклау кирәк булган очракта үткәрелә. Гражданнар конференциясе (делегатлар жылышы) авыл жирлегенә тиешле территориаль өләшләрендә яшәүче гражданнар жылышынын чакыру кыен булган, шул исәптән тиешле территориядә яшәүче һәм гражданнар жылышынын катнашу хокукы булган халык саны 100 кешедән арткан очракларда үткәрелә.

2. Гражданнар конференциясен (делегатлар жылышынын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртибе әлеге устав, авыл жирлеге Советынын норматив хокукый акты, территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар жылышы) гражданнар жылышы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар жылышы) халык, авыл жирлеге Советы, авыл жирлеге башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Авыл жирлеге Советы яки авыл жирлеге башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар жылышы) тиешенчә авыл жирлеге Советы яки авыл жирлеге башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар жылышы) авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы), эгәр анда гражданнар жыелышларында сайланган һәм тиешле территориядә яшәүче уналты яшкә житкән кешеләрнең кимендә өчтән икесе катнашса, тулы хокуклы дип санала. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышлары) карарлары конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

6. Гражданнар конференциясенен (делегатлар жыелышынын) йомгаклары ул уздырылганнан соң бер ай эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

23 маддә. Авыл жирлеге гражданнар жыены

1. Гражданнар жыены халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу рәвеше булып тора.

2. Гражданнар жыены "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законда каралган очракларда һәм "Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл жирлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар жыенын үткәргүгә эзерлек тәртибе турында" гы нигезләмәгә ярашлы рәвештә Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл жирлеге Советы тарафыннан үткәрелә.

3. "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 маддәсендә каралган очракларда гражданнар жыены уздырылырга мөмкин:

1) составына күрсәтелгән торак пункт керткән жирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча торак пунктта күрсәтелгән торак пункт территориясен башка жирлек (муниципаль район) территориясенә кертүгә китерә торган жирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча;

2) жирлек составына керүче торак пунктта әлегә торак пункт территориясендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм алардан файдалану мәсьәләсе буенча;

3) авыл торак пункттында авыл торак пункты старостасы кандидатурасын күрсәтү мәсьәләсе буенча, шулай ук авыл торак пункты старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча;

4) авыл торак пункттында гражданнар жыены шулай ук муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс уздырганда муниципаль хезмәт турындагы Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатларында уздырылырга мөмкин.

4. Гражданнар жыены муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан йә сайлау хокукына ия торак пунктта яшәүчеләрнең кимендә 10 кешедән торган төркем инициативасы белән чакырылырга мөмкин.

5. Жыенны уздыру инициативасын хуплап жыйрга кирәкле имзалар саны сайлау хокукына ия, торак пункт территориясендә даими яисә күбесенчә яшәүче, яшәү урыны буенча теркәлгән гражданнар санының 5 процентын тәшкил итә, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

6. Муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан чакырыла торган гражданнар жыены муниципаль берәмлек башлыгы карары белән билгеләнә, инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган гражданнар жыены муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары белән билгеләнә.

7. Торак пунктта яшәүчеләргә гражданнар жыенын үткәрү вакыты һәм урыны турында алдан хәбәр ителә, "Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл жирлегенә составына керүче торак пунктларда гражданнар жыенын үткәргә эзерлек тәртибе турында" нигезләмәдә билгеләнгән тәртип нигезендә муниципаль хокукый акт проекты һәм гражданнар жыены карарына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән алдан ук таныштырыла.

8. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып торалар, муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан имзаланалар һәм Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш.

9. Әлеге маддәдә каралган гражданнар жыены анда сайлау хокукына ия торак пунктта яисә жирлектә яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы катнашканда хокуклы. Әгәр торак пунктта әлеге торак пунктта сайлау хокукына ия халыкның яртысыннан артыгының бер үк вакытта бергә булу мөмкинлегенә булмаса, гражданнар жыены әлеге Устав нигезендә гражданнар жыенын уздыру турында Карар кабул ителгән көннән алып бер айдан да артмаган вакытта этаплап үткәрелә. Моңа кадәр гражданнар жыенында катнашкан затлар алдагы этапларда тавыш бирүдә катнашмый. Гражданнар жыены карары өчен гражданнар жыенында катнашучыларның яртысыннан артыграгы тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала;

10. Гражданнар жыены торак пункт территориясенә әлеге өлешендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча жирлек составына керүче торак пункт территориясендә үткәрелергә мөмкин.

Гражданнарның мондый жыены торак пункт территориясенә тиешле өлешендә яшәүче кимендә 10 кешедән торган төркем инициативасы белән жирлек Советы тарафыннан чакырыла.

Гражданнар жыены үткәрелә торган торак пункт территориясе чикләре, жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә туры килә торган хәл итүдә торак пункт территориясенә күрсәтелгән өлешендә яшәүчеләрнең мәнфәгатьләренә уртаклыгы критерийларыннан чыгып, жирлек Советы карары белән билгеләнә".

24 маддә. Авыл жирлеге гражданнарыннан сораштыру

1. Гражданнардан сораштыру жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә халыкның фикерен ачыклау һәм исәпкә алу өчен авыл жирлегенә бөтен территориясендә яисә территориясенә бер өлешендә үткәрелә.

Сораштыру нәтижеләре рекомендация характерында.

2. Гражданнардан сораштыруда сайлау хокукына ия авыл жирлеге халкы катнаша ала. Инициатив проектны хуплау турында гражданнарның фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча гражданнардан сораштыруда муниципаль берәмлекнең яисә аның инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган өлешендә уналты яшыкә житкән кешеләр катнашырга хокуклы.

3. Гражданнардан сораштыру инициативасы буенча үткәрелә:

1) авыл жирлеге Советы яисә авыл жирлеге башлыгы - жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының - авыл жирлеге жирләренә республика һәм республикаара әһәмияттәге объектлар өчен максатчан билгеләнешен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданнар фикерен исәпкә алу өчен;

3) инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган муниципаль берәмлек яисә аның өлешендә уналты яшыкә житкән кешеләр - әлеге инициатив проектны хуплау турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен.

4. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү һәм үткәрү тәртибе авыл жирлеге Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү турында карар авыл жирлеге Советы тарафыннан кабул ителә. Гражданнардан сораштыру үткәрү өчен Лаеш муниципаль районының "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтынан түбәндәге веб-адрес буенча файдаланырга мөмкин: <http://laishevo.tatarstan.ru>. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү турында авыл жирлеге Советы карарында түбәндәгеләр каралган:

1) сораштыруны үткәрү датасы һәм сроклары;

2) сораштыру үткәргәндә тәкъдим ителә торган сорауны (сорауларны) формалаштыру;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру кәгазенең формасы;

5) сораштыруда катнашучы авыл жирлегендә яшәүчеләрнең минималь саны;

6) гражданнардан муниципаль берәмлекнең рәсми сайтынан файдаланып "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә сораштыру үткәрелгән очракта сораштыруда катнашучыларны идентификацияләү тәртибе.

6. Авыл жирлегендә яшәүчеләргә гражданнардан сорашып белешү уздыру турында уздырылырга кимендә 10 көн кала хәбәр ителә.

7. Гражданнардан сораштыру эзерләүгә һәм уздыруга бәйле чараларны финанслау гамәлгә ашырыла:

1) авыл жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән – авыл жирлеге жирле үзидарә органнары яисә муниципаль берәмлек халкы инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә - Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән.

8. Сораштыру нәтижәләре сораштыру уздырылганнан соң бер ай эчендә бастырып чыгарылырга (халыкка житкереләргә) тиеш. Сораштыру нәтижәләре белән авыл жирлегендә яшәүче теләсә кайсы кеше танышырга хокуклы. Сораштыру нәтижәләре авыл жирлеге жирле үзидарә органнары тиешле карарлар кабул иткәндә исәпкә алынырга тиеш.

25 маддә. Авыл жирлегенең жирле эһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләре буенча халык фикер алышуы

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын һәм жирле эһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турындагы карар авыл жирлеге Советы тарафыннан үз инициативасы буенча яисә тиешле территориядә яшәүче гражданнар таләбе буенча авыл жирлеге Советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокукый акт проектының тексты һәм халык фикер алышуына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча башка материаллар, аларны халык фикер алышуына чыгару турында карар кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча, массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарыла, авыл

жирлегендә яшәүчеләргә таратыла, халык белән танышу өчен уңайлы урыннарға урнаштырыла, башка ысуллар белән халыкка житкерелә.

3. Мәсьәләне халык фикер алышуына чыгару белән бер үк вакытта авыл жирлеге Советы фикер алышу барышында керә торган тәкъдимнәрне һәм искәرمәләрне карау эшен оештыру срогын һәм тәртибен билгели, күрсәтелгән максат өчен махсус комиссия төзи.

4. Авыл жирлеге Советы үзе чыгара торган муниципаль хокукый актлар проектлары һәм жирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышуны тәмин итә, моның өчен тиешле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәرمәләр авыл жирлеге Советына жиберелә.

6. Муниципаль хокукый актлар проектлары һәм жирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәرمәләр авыл жирлеге Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышуы нәтижеләре турында халыкка хәбәр ителә.

26 маддә. Авыл жирлегенә Ижтимагый (консультатив) советлары

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча карарлар эшлөгәндә һәм гамәлгә ашырганда халыкның ихтияжларын һәм мәнфәгатьләрен исәпкә алу, жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә жәмәгать контролен гамәлгә ашыру максатларында гражданнарның һәм авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеген тәмин итү өчен авыл жирлегенә Ижтимагый советы төзелә.

2. Авыл жирлегенә Ижтимагый советы аның эшчәнлегендә авыл жирлегендә яшәүчеләрнең, ижтимагый берләшмәләр һәм коммерциягә карамаган башка оешмалар вәкилләренә ирекле катнашуы нигезендә төзелә.

3. Авыл жирлеге Ижтимагый советын булдыру тәртибе, вәкаләтләре, аның утырышларын үткөрү һәм карарлар кабул итү тәртибе, авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының мәгълүмат бирүгә, консультациялүгә һәм авыл жирлеге Ижтимагый советы эшчәнлегенә ярдәм итүнең башка мәсьәләләренә карата хокуклары, бурычлары һәм жаваплылыгы, аны тарату процедурасы, шулай ук аны оештыруның һәм эшчәнлегенә башка мәсьәләләре авыл жирлеге Советы раслый торган нигезләмәдә билгеләнә.

4. Башка Ижтимагый (консультатив) советлар авыл жирлеге жирле үзидарә органнары каршында аларның карарлары нигезендә төзеләргә мөмкин.

5. Иҗтимагый (консультатив) советларда эш иҗтимагый башлангычларда алып барыла.

27 маддә. Гражданнарның авыл җирлеге җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгатьләре

1. Гражданнар авыл җирлеге җирле үзидарә органнарына индивидуаль һәм күмәк мөрәҗәгатьләргә хокуклы.

2. Гражданнар мөрәҗәгатьләре "Россия Федерациясе гражданнары мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе турында" 2006 елның 02 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль Законда, "Татарстан Республикасында гражданнар мөрәҗәгатьләре турында" 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртиптә һәм вакытларда каралырга тиеш.

3. Гражданнар мөрәҗәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен җирле үзидарәнең вазыйфай затлары Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җаваплы булалар.

28 маддә. Авыл җирлегендә яшәүчеләрнең җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруының башка рәвешләре һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуы

1. Федераль законнар нигезендә әлеге Уставта каралган халык тарафыннан җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу рәвешләре белән беррәттән, гражданнар җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләрдә катнашырга хокуклы.

2. Авыл җирлегендә яшәүчеләрнең җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруы һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклелек принципнарына нигезләнә.

Җирле үзидарә органнары һәм авыл җирлеге җирле үзидарәсе вазыйфай затлары авыл җирлегендә яшәүчеләрнең җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруында һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында халыкка ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

29 маддә. Авыл җирлеге советы - авыл җирлеге җирле үзидарәсенә вәкиллекле органы

1. Авыл җирлеге Советы авыл җирлеге җирле үзидарәсенә даими эшләүче сайланулы коллегияль вәкиллекле органы булып тора.

2. Авыл жирлеге советының рәсми исеме - "Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл жирлеге Советы". (Алга таба-авыл жирлеге советы).

3. Авыл жирлеге Советының вәкаләтләр срогы - 5 ел.

4. Авыл жирлеге Советы авыл жирлегендә яшәүчеләргә хисап тотта һәм аларны контрольдә тотта.

5. Авыл жирлеге Советының үз исеме язылган мөһер, бланклары бар.

6. Авыл жирлеге Советы эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары авыл жирлеге бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

30 маддә. Авыл жирлеге Советы составы

1. Авыл жирлеге Советы бер мандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайлана торган 7 депутаттан тора.

2. Авыл жирлеге Советы аның составына авыл жирлеге Советының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән ике депутат сайланганда тулы хокуклы була.

31 маддә. Авыл жирлеге Советы депутаты статусы

1. Авыл жирлеге Советы депутаты вәкаләтләре ул сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш авыл жирлеге Советы эшли башлаган көннән туктатыла.

2. Авыл жирлеге Советы депутаты, әлеге Уставта билгеләнгән очраклардан тыш, депутатлык эшчәнлеген төп эш урынындагы хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәү белән бергә алып барып, даими булмаган нигездә эшли.

3. Авыл жирлеге Советы депутаты статусына бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Авыл жирлеге Советы депутатына Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, авыл жирлеге Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәмин ителә.

5. Авыл жирлеге Советы депутаты авыл жирлеге Советы тарафыннан раслана торган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш, аларда депутатның түбәндәге йөкләмәләре булырга тиеш:

1) шәхсэн үзенә яисә аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфай затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданны эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмаса;

2) депутат вазыйфаларын объектив үтәүдә үз-үзенә шик тудырырлык тотудан тыелырга, шулай ук аның абруена яисә авыл жирлегә Советы абруена зыян китерерлек конфликтлы хәлләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр конфликты килеп чыгу куркынычы булганда - шәхси кызыксыну депутат вазыйфаларын объектив үтәүгә йогынты ясый яисә йогынты ясый алган вәзгыять булганда - бу хакта авыл жирлегә советына хәбәр итәргә һәм аның әлегә мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга яисә жайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә;

4) гавами чыгышларның авыл жирлегә Советында билгеләнгән кагыйдәләрен үтәргә;

5) Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат бурычларын үтәүгә бәйлә рәвештә аңа билгеле булган белешмәләргә депутат эшчәнлегенә бәйлә булмаган максатларда фаш итмәскә һәм файдаланмаса;

б) депутат бурычларын үтәүгә бәйлә рәвештә физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күнел ачулар, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләүләр) бүләкләр алмаса.

6. Депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, "Коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрәндәгә 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш. Депутатның, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасының, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай затының вәкаләтләргә "Коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрәндәгә 273-ФЗ номерлы Федераль законда, "Затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп торы турында" 2012 елның 3 декабрәндәгә 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Аерым категориядәгә затларга сәчетлар (кертәмнәр) ачуны һәм аларның керәмнәргә булуны тыю турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәгә 131 номерлы Федераль законда башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясә территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акчаларны һәм кыйммәтлә әйберләргә сакларга, чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яисә) алардан файдалану буенча билгеләнгән чикләүләр, тыюлар, бурычлар үтәлмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла..

7. Коррупциягә каршы көрәш турында Россия Федерациясе законнары нигезендә авыл жирлеге Советы депутаты тарафыннан тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турындагы белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы Рәисе карары белән Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

8. "Коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, "дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда, 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмләр) ачуны һәм счетлары (кертәмләр) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» ФЗ да билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны, бурычларны үтәмәү фактлары ачыкланганда, Татарстан Республикасы Рәисе депутатның, жирле үзидарәнең сайланулы органы эгъзасының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә күрсәтелгән затларга карата тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле жирле үзидарә органына яисә судка җаваплылыкның башка чарасын куллану турындагы гариза белән мөрәҗәгать итә.

9. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары биналарда, махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләре эчендә уздырыла, әгәр аларны үткөрү тормышны тәмин итү объектларының, транспорт яки социаль инфраструктураның, элемент объектларының эшләвен бозуга, җәяүлеләр һәм (яисә) транспорт чараларының хәрәкәтенә йә гражданның торак урыннарга яисә транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керүенә комачаулык тудыруга китермәсә. Мондый очрашулар турында Татарстан Республикасы Башкарма хакимияте органнарына яисә жирле үзидарә органнарына хәбәр итү таләп ителми. Бу чакта депутат күрсәтелгән органнарга аларны үткөрү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

10. Жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгеләләр, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә торган биналар исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгеләләр.

11. Депутатның сайлаучылар белән гавами чара рәвешендәге очрашулары Россия Федерациясенә җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, йөрешләр һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

12. Җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнә торган гавами чара

рәвешендә депутатның сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яисә уздыруга каршылык Россия Федерациясе законнары нигезендә административ жаваплылыкка китерә.

32 маддә. Авыл жирлеге Советы депутатының сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Авыл жирлеге Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятиеләр, оешмалар коллективлары, дәүләт һәм башка органнар белән элемтәдә тора.

2. Авыл жирлеге Советы депутаты сайлаучылар алдында жаваплы һәм аларга хисап бирә.

3. Авыл жирлеге Советы депутаты сайлаучыларга елына кимендә бер мәртәбә үз эше турында хисап бирә, вакыт-вакыт аларга авыл жирлеге Советы эше турында хәбәр итә, шулай ук айга кимендә бер мәртәбә сайлаучыларны кабул итә.

4. Авыл жирлеге Советы депутаты авыл жирлегендә яшәүчеләрнең законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәмин итү буенча законнарда каралган чаралар күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карарга, алардагы мәсьәләләрне дәрәс һәм вакытында хәл итәргә ярдәм итәргә тиеш.

33 маддә. Яңа сайланган авыл жирлеге Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш авыл жирлеге Советы беренче утырышка депутатларның билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча җыела. Авыл жирлеге Советының сайлаулардан соң беренче утырышын авыл жирлеге башлыгы, ә ул булмаган очракта - муниципаль сайлаулар һәм жирле референдум үткәрү буенча авыл жирлеге сайлау комиссиясе чакыра.

2. Авыл жирлеге Советының сайлаулардан соңгы беренче утырышын авыл жирлеге Советының иң өлкән депутаты башлап җибәрә һәм алып бара.

34 маддә. Авыл жирлеге Советы компетенциясе

Авыл жирлеге Советы компетенциясенә түбәндәгеләр керә:

- 1) авыл жирлеге уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;
- 2) авыл жирлеге территориясендә законнар нигезендә гомуми мәҗбүри кагыйдәләр билгеләү;
- 3) авыл жирлеге бюджетын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

- 4) жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, аларны түләү буенча Россия Федерациясенең Салымнар һәм жыемнар турындагы законнары нигезендә ташламалар бирү;
- 5) авыл жирлеге чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору турында инициатива күрсәтү;
- 6) авыл жирлеге Советы депутатларын сайлауларны билгеләү һәм авыл жирлеге Советы депутатларын сайлаулар буенча сайлау округлары схемасын раслау;
- 7) жирле референдумны билгеләү;
- 8) авыл жирлеге башлыгын сайлау;
- 9) авыл жирлеге башлыгы урынбасарын сайлау;
- 10) авыл жирлеге Советы депутатлары арасыннан авыл жирлеге вәкилен муниципаль район Советына сайлау;
- 11) авыл жирлеге Башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең иң чик санын билгеләү;
- 13) авыл жирлеге чикләрен үзгәртү, авыл жирлеген үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне, авыл жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү;
- 14) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;
- 15) авыл жирлеге муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен, шул исәптән федераль законнар нигезендә аны хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; авыл жирлеге Советы килештереп яисә раслаганнан соң читләштерелә торган муниципаль мөлкәт төрләре исемлеген билгеләү;
- 16) муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне төзү, үзгәртеп оештыру һәм бетерү турында карарлар кабул итү тәртибен, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәт күрсәтүләренә, эшләр башкаруга тарифлар билгеләү тәртибен билгеләү, федераль законнарда каралган очраклардан тыш;
- 17) авыл жирлегенең муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;
- 18) жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәмин итү тәртибен билгеләү;

- 19) авыл жирлеге башлыгын отставкага жибөрү турында карар кабул итү;
- 20) жирле үзидарэ органнарының һәм авыл жирлеге жирле үзидарэсе вазыйфаи затларының жирле әһәмияттәге мәсьәләләре хәл итү вәкаләтләрен үтәвен тикшереп тору;
- 21) авыл жирлеге торак пунктларында гражданныр яши торган урамнарға, мәйданнарға һәм башка территорияләргә исемнәр бирү;
- 22) муниципаль махсулаштырылган торак фондыннан торак урыннары бирү тәртибен билгеләү;
- 23) территориаль ижтимагый үзидарэ органнарына авыл жирлеге бюджетыннан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;
- 24) коммерциягә карамаган автономияле оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерциягә карамаган оешмалар төзү турында карарлар кабул итү;
- 25) авыл жирлеге Уставына һәм авыл жирлеге Советы карарларына аңлатма бирү;
- 26) үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча авыл жирлеге Советы Регламентын һәм башка карарлар кабул итү;
- 27) авыл жирлеге Советы аппараты турындагы нигезләмәне раслау;
- 28) авыл жирлегенә транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын һәм авыл жирлегенә социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын раслау, аларның таләпләре Россия Федерациясә Хөкүмәтә тарафыннан билгеләнә;
- 29) авыл жирлеген социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау;
- 30) авыл жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау;
- 31) муниципаль хокукый актларны халыкка житкерү, авыл жирлегендә яшәүчеләргә рәсми мәгълүматны житкерү өчен матбугат массакуләм мәгълүмат чарасын һәм (яисә) челтәр басмасын булдыру;
- 32) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлекләренә вәкиллеке органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге устав белән авыл жирлеге Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Авыл жирлеге советы авыл жирлеге башлыгының аның эшчәнлеге, авыл жирлеге Башкарма комитеты һәм авыл жирлеге башлыгы карамагындагы башка жирле үзидарә органнары эшчәнлеге нәтижәләре, шул исәптән авыл жирлеге Советы куйган мәсьәләләргә хәл итү турында еллык хисапларын тыңлый.

35 маддә. Авыл жирлеге Советының эш тәртибе

1. Авыл жирлеге Советының эш тәртибе әлеге устав һәм авыл жирлеге Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Авыл жирлеге Советы эшенең төп формасы - аның утырышлары, аларда авыл жирлеге Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә.

3. Әгәр анда сайланган депутатларның кимендә 50 проценты катнашса, авыл жирлеге Советы утырышлары тулы хокуклы була.

4. Авыл жирлеге Советының чираттагы утырышлары кирәк булган саен, әмма кимендә өч айга бер мәртәбә үткәрелә. Чираттан тыш утырышлар авыл жирлеге башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы белән авыл жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере чакырыла.

5. Совет утырышларын авыл жирлеге башлыгы чакыра. Авыл жирлеге Советы депутатларына һәм чакырылган затларга чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында - биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырышның көн тәртибе турында уздырылырга бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Авыл жирлеге Советы утырышлары ачык һәм ачыктан-ачык үткәрелә. Советның ачык утырышларында авыл жирлегендә яшәүче теләсә кайсы кеше катнашырга хокуклы.

Регламентта каралган очракларда авыл жирлеге Советы ябык утырыш үткәрү турында Карар кабул итәргә хокуклы, анда авыл жирлеге Советы тарафыннан чакырылган затлар гына, шулай ук закон нигезендә утырышта катнашырга хокуклы затлар гына катнаша ала.

7. Авыл жирлеге Советының һәр утырышында беркетмә алып барыла. Утырыш беркетмәсенә утырышны үткәрү датасы, урыны һәм вакыты турында белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр күчәрелә һәм, тавыш бирү йомгакларын күрсәтеп, кабул ителгән барлык карарлар теркәлә. Авыл жирлеге Советы утырышы беркетмәсенә кул куелгач, авыл жирлеге башлыгы аның белән авыл жирлегендә яшәүче теләсә кайсы кеше таныша ала.

8. Авыл жирлеге Советы утырышларында һәр депутатның тавышы - бер тавыш. Авыл жирлеге Советы депутаты тавыш бирү хокукын шәхсән үзе гамәлгә ашыра.

Авыл жирлеге Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемләп) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүнең һәр төрөн куллану очраklары элге устав, авыл жирлеге Советы Регламенты белән билгеләнә.

36 маддә. Авыл жирлеге Советы эшчәнлеген оештыру

1. Авыл жирлеге Советы эшчәнлеген авыл жирлеге башлығы оештыра.

2. Авыл жирлеге Советы Регламенты нигезендә авыл жирлеге Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне алдан карау һәм эзерләү өчен депутатлар арасыннан, авыл жирлеге башлығыннан тыш, даими яисә вакытлы комиссияләр төзелергә мөмкин (яисә) күрсәтелгән мәсьәләләрне эзерләү өчен жаваплы депутатлар авыл жирлеге Советы эшчәнлегенең төп юнәлешләре буенча билгеләнергә мөмкин. Депутат ике даими комиссиядә эшләргә хокуклы.

3. Муниципаль программаларны, авыл жирлеге Советы карарлары проектларын эзерләү, авыл жирлеге карамагына кертелгән аеруча әһәмиятле мәсьәләләрне тикшерү өчен авыл жирлеге Советы каршында аның карары буенча депутатлар, авыл жирлеге Башкарма комитеты, ижтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр вәкилләре, белгечләр, экспертлар һәм авыл жирлеге халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

37 маддә. Авыл жирлеге Советы тарафыннан контроль функцияләрне гамәлгә ашыру

1. Авыл жирлеге советы авыл жирлеге территориясендә элге Устав нигезләмәләренең, авыл жирлеге Советы кабул итә торган норматив хокукый актларның үтәлешен, авыл жирлеге бюджеты үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларыннан, авыл жирлеген үстерү программаларыннан файдалануны, авыл жирлеге Башкарма комитеты эшчәнлеген тикшереп тора.

2. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан законнары, элге Уставны һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, авыл жирлеге Советы, авыл жирлеге башлығы карары белән күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен депутатлар арасыннан вакытлы контроль комиссияләр төзелергә мөмкин.

3. Законнар нигезендә авыл жирлеге Советы, авыл жирлеге башлыгы инициативасы белән авыл жирлеге бюджеты акчаларыннан максатчан файдалануны, муниципаль мөлкәттән файдалануның нәтижәлелеген тикшерүләр (ревизияләр) үткәрелергә мөмкин. Күрсәтелгән контроль һәм эксперт-аналитик чараларны үткөрү тәртибе гамәлдәге законнар белән билгеләнә.

4. Авыл жирлеге Башкарма комитеты, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, вазыйфай затлар, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, әгәр законда башкасы билгеләнмәгән булса, авыл жирлеге Советы, аның контроль комиссияләре, авыл жирлеге Советы депутаты мөрәжәгатә буенча авыл жирлеге Советы карамагындагы мәсьәләләр буенча соратып алына торган мәгълүматны бирергә, ә законнар, муниципаль норматив хокукый актлар бозылган очракта кичекмәстән, хокук бозуларны бетерү чараларын күрергә һәм гаепле затларны җаваплылыкка тартырга тиеш.

5. Авыл жирлеге советы авыл жирлеге башлыгының аның эшчәнлегә, авыл жирлеге Башкарма комитеты һәм жирле үзидарәнең ведомство буйсынуындагы башка органнары эшчәнлегә нәтижәләре, шул исәптән авыл жирлеге Советы куйган мәсьәләләргә хәл итү турында еллык хисапларын тыңлый.

6. Авыл жирлеге Советы, контроль функцияләрен башкарып, авыл жирлеге Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм Башкарма-боек биерү эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

38 маддә. Муниципаль район Советына авыл жирлеге вәкилен сайлау

1. Авыл жирлеге вәкиле авыл жирлеге Советы депутатлары арасынан Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Советына ачык тавыш биерү юлы белән сайлана.

2. Авыл жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артырагы яклап тавыш биергән кандидат сайланган дип санала.

39 маддә. Авыл жирлеге Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Авыл жирлеге Советының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылырга мөмкин, әгәр:

1) авыл жирлеге Советы тарафыннан үз-үзен таркату турында карар кабул ителгәндә;

2) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 73 маддәсендә каралган тәртиптә һәм нигезләр буенча авыл жирлеге Советын таратканда;

3) авыл жирлеге Советы депутатларының әлеге составының хокуксызлыгы турында, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен тапшыруларына бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә кергәндә;

4) законнар нигезендә авыл жирлеген үзгәртеп корганда, шулай ук авыл жирлеге бетерелгән очракта;

5) авыл жирлеге чикләре үзгәрү яисә жирлекнең шәһәр округы белән берләшүе нәтижәсендә авыл жирлеге сайлаучылары санының 25 проценттан артуы;

6) гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый акты чыгару срогын бозу;

7) авыл жирлеге шәһәр округы белән берләшүгә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалткан очракта.

2. Авыл жирлеге Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату аның депутатлары вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Авыл жирлеге Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, вакытыннан алда сайлаулар федераль законда билгеләнгән вакытларда уздырыла.

40 маддә. Авыл жирлеге Советының үз-үзен таркату турында карар кабул итү тәртибе

1. Авыл жирлеге советын үз-үзен таркату турындагы карар авыл жирлеге башлыгы яисә авыл жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан ким булмаган депутатлар төркеме инициативасы белән кабул ителергә мөмкин.

2. Үз-үзен таркату турында карар кабул итү инициативасы тәкъдим ителә алмый:

1) авыл жирлеге Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) авыл жирлеге бюджетын кабул итү һәм аның үтәләше турында хисапны раслау чорында;

3) авыл жирлеге башлыгын чакыртып алу турында тавыш бирү чорында йә аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Авыл жирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен таркату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа үз-үзен таркату сәбәпләрен дәлилләүче башка материаллар да кушып бирелергә мөмкин.

4. Депутатлар арасынан үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне алдан карау өчен авыл жирлеге Советы карары белән комиссия төзелә. Авыл жирлеге Советы яки авыл жирлеге башлыгы карары белән авыл жирлеге Советының үз-үзен таркату мәсьәләсе гавами тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Авыл жирлеге Советының үз-үзен таркату мәсьәләсен карауның дәвамлылыгы авыл жирлеге Советы депутатлары һәм авыл жирлеге халкы тарафыннан үз-үзен таркату инициативасының барлык шартлары һәм Нигезләмәләре турында һәрьяклы һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзен таркату турындагы карар үз-үзен таркату турындагы инициатива күрсәтелгән көннән соң ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Авыл жирлеге Советын үз-үзен таркату турындагы карар авыл жирлеге

Советы депутатларының билгелэнгән саныннан өчтән ике өлеше тарафыннан яшерен тавыш бирү юлы белән кабул ителә.

7. Авыл жирлеге Советы үз-үзен таркату турындагы тәкъдимне кире каккан очракта, кабат инициатива, үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән кимендә бер ел узгач күрсәтелергә мөмкин.

41 маддә. Авыл жирлеге Советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Авыл жирлеге Советы депутатының вәкаләтләрә түбәндәге очракта вакытыннан алда туктатыла:

- 1) вафат булган;
- 2) үз теләге белән отставкага китү;
- 3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә эшкә сәләте чиклэнгән дип тану;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;
- 5) аңа карата судның гаепләү хөкеме законлы көченә керсә;
- 6) даими яшәү урынына Россия Федерациясеннән читкә китү;

7) Россия Федерациясе гражданлыгын йә чит дәүләт гражданлыгын туктату - чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы булган Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучының чит дәүләт гражданлыгы (гражданлыгы) йә яшәүгә рөхсәте яисә Россия Федерациясе гражданының йә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документы булу, әгәр Россия Федерациясенә

халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса;

8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынган;

9) авыл жирлеге Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яисә аны алмаштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жиберү;

11) федераль законнарда билгеләнгән башка очрактарда.

2. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы депутат вәкаләтләре "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләр үтәлмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла.

3. Әлеге маддәнең 1 өлешендәге 1-8, 10 пунктларында күрсәтелгән очрактарда авыл жирлеге Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турындагы карар вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча, ә бу нигез авыл жирлеге Советы утырышлары арасында барлыкка килгән булса, мондый нигез барлыкка килгән көннән алып өч айдан да соңга калмыйча авыл жирлеге Советы тарафыннан кабул ителә.

Әлеге маддәнең 1 өлешендәге 9 пункттында каралган очракта авыл жирлеге Советы депутатының 4 вәкаләте авыл жирлеге Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

5. Авыл жирлеге Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, депутатны өстәмә сайлаулар федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.

6. Татарстан Республикасы Рәисе авыл жирлеге Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, авыл

жирлеге Советына әлеге гариза кәргән көн, вәкаләтләре вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн була.

IV бүлек. АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ БАШЛЫГЫ

42 маддә. Авыл жирлеге башлығы - авыл жирлегенә иң югары вазыйфай заты

1. Авыл жирлеге башлығы - авыл жирлегенә иң югары вазыйфай заты.
2. Авыл жирлеге башлығы авыл жирлеге Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе булып тора.
3. Авыл жирлеге башлығы вазыйфасының рәсми исеме - "Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл жирлеге башлығы".
4. Авыл жирлеге башлығы вазыйфасы буенча Лаеш муниципаль районы Советы депутаты булып тора.
5. Авыл жирлеге башлығы бер үк вакытта авыл жирлеге советын һәм авыл жирлеге Башкарма комитетын житәкли.

43 маддә. Авыл жирлеге башлығын сайлау тәртібе

1. Авыл жирлеге башлығы, әгәр авыл жирлеге Советы тавыш бирүнең башка тәртібен билгеләмәсә, авыл жирлеге Советы вәкаләтләре чорына авыл жирлеге Советы депутатлары арасынан яңа сайланган авыл жирлеге Советының беренче утырышында ачык тавыш бирү юлы белән сайлана.

Авыл жирлеге башлығын сайлау авыл жирлеге Советы депутатлары тарафыннан күрсәтелә торган кандидатлар арасынан, шул исәптән авыл жирлегендә яшәүчеләрнең, ижтимагый берләшмәләренә, Татарстан Республикасы Рәисе тәкъдимнәре нигезендә башкарыла.

2. Әгәр авыл жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан

яртысыннан артыграгы аны яклап тавыш биргән булса, авыл жирлеге Советы депутаты авыл жирлеге башлыгы итеп сайланган дип санала.

44 маддә. Авыл жирлеге башлыгы статусы

1. Авыл жирлеге башлыгы даими нигездә эшли.

2. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Советында даими нигездә башкарыла торган вазыйфага авыл жирлеге башлыгы сайланган очракта, ул авыл жирлеге башлыгы вәкаләтләрен даими булмаган нигездә башкара.

3. Авыл жирлеге башлыгы үз эшчәнлегендә федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә авыл жирлеге халкына һәм авыл жирлеге Советына контрольлек итә һәм хисап тотта.

4. Авыл жирлеге башлыгы елга кимендә бер тапкыр авыл жирлеге халкы һәм авыл жирлеге Советы алдында үз эшчәнлеге нәтижәләре, шул исәптән авыл жирлеге Советы куйган мәсьәләләренә хәл итү турында хисап тотта.

5. Авыл жирлеге башлыгы "Коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, "Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп торы турында" 2012 елның 3 декабрдәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда, "Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм счетлар (кертәмнәр) булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш.

45 маддә. Авыл жирлеге башлыгы вәкаләтләре

Авыл жирлеге башлыгы:

1) авыл жирлеген башка муниципаль берәмлекләренә жирле үзидарә органнары,

дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә, ышанычнамәсез авыл жирлеге исеменнән эш итә;

2) авыл жирлеге Советы эшен оештыра, авыл жирлеге советы утырышларын чакыра һәм аларга рәислек итә, авыл жирлеге Советының чираттан тыш утырышын чакыруны таләп итәргә хокуклы;

3) авыл жирлеге Башкарма комитеты эшчәнлегенә бер башлыклык принципларында житәкчелек итә һәм авыл жирлеге Башкарма комитетының үз компетенциясенә керә торган вәкаләтләрен үтәве өчен шәхсән жаваплы була;

4) үз вәкаләтләре чикләрендә хокукый актлар чыгара;

5) әлеге уставта билгеләнгән тәртиптә авыл жирлеге Советы кабул иткән хокукый актларны имзалаый һәм халыкка житкерә;

6) авыл жирлеге Советы эшендә хәбәрдарлыкны һәм жәмәгәтчелек фикерен исәпкә алуны тәмин итү чараларын күрә;

7) авыл жирлекләре Советы утырышлары беркетмәләренә имза сала;

8) гражданнырны кабул итүне, аларның мәрәжәгәтләрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карауны оештыра;

9) расланган бюджет нигезендә авыл жирлеге акчалары белән үз вәкаләтләре чикләрендә эш итә; авыл жирлеге Советы эшчәнлеген тотуга һәм тәмин итүгә авыл жирлеге бюджетында каралган чыгымнар буенча акчаларны эшләтүче булып тора;

10) авыл жирлеге Советы аппараты эшенә житәкчелек итә;

11) авыл жирлеге Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны координацияли;

12) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны закон һәм әлеге Устав нигезендә гамәлгә ашыру буенча авыл җирлеге Советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

13) авыл җирлеге бюджеты проектларын һәм аның үтәлеше турындагы хисапларны авыл җирлеге Советы каравына тапшыра;

14) авыл җирлеге Советы раславына авыл җирлеге Башкарма комитеты структурасы проектын кертә, хезмәткәрләрнең чик саны һәм хезмәт өчен түләү фонды тарафыннан билгеләнгән расланган структура нигезендә авыл җирлеге Башкарма комитетының штат расписаниесен раслый;

15) авыл җирлеге җирле үзидарә органнарының федераль Башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, авыл җирлеге территориясендә эш итүче Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән тиешле хезмәттәшлеген тәмин итә;

16) авыл җирлеге исеменнән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары белән шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлек һәм гамәлләрне координацияләү турында шартнамәләр һәм килешүләр төзи.;

17) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган җирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен һәм аерым дәүләт вәкаләтләрен җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашыруны тәмин итә;

18) авыл җирлеге Башкарма комитетының муниципаль хезмәткәрләрен һәм башка хезмәткәрләрен вазыйфага билгеләп куя һәм вазыйфасыннан азат итә, аларның эшчәнлеген тикшереп тора, аларга карата кызыксындыру һәм дисциплинар җаваплылык чараларын куллана;

19) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән авыл

жирлеге жирле үзидарэ органнарына тапшырылган аерым дэүлэт вэкалэтлэрен авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан гамэлгэ ашыруны тээмин итэ, аларны үтэү өчен шэхсэн жаваплы була; тапшырылган дэүлэт вэкалэтлэрен гамэлгэ ашыруга бэйле мәсьэлэлэр буенча тиешле законнар нигезендэ һәм аларны үтэү йөзеннән хокукый актлар чыгара;

20) авыл жирлеге советына үз эшчәнлеге нәтижэләре турында, авыл жирлеге Башкарма комитеты һәм аңа буйсынган башка жирле үзидарэ органнары эшчәнлеге нәтижэләре турында, шул исәптән авыл жирлеге Советы куйган мәсьэлэләрне хәл итү турында еллык хисаплар тапшыра;

21) дэүлэт һәм башка органнарда авыл жирлеге мәнфэгатылэрен тээмин итү һәм яклау чараларын күрә, авыл жирлеге исеменнән судка гаризалар бирә, ышанычнамэлэр бирә;

22) авыл жирлеге Советы, авыл жирлегенә һәм башка муниципаль берәмлеклэрнең башка жирле үзидарэ органнары, дэүлэт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтлэрдә авыл жирлеге Башкарма комитеты вэкиле булып тора;

23) авыл жирлеге Башкарма комитеты компетенциясенә кертелгән жирле әһәмияттәге мәсьэлэлэр буенча хокукый актлар, шулай ук авыл жирлеге Башкарма комитеты эшен оештыру мәсьэлэләре буенча хокукый актлар чыгара;

24) авыл жирлеге Башкарма комитеты эшчәнлеге турында халыкка даими мәгълүмат бирә, авыл жирлеге Башкарма комитеты хезмәткэрлэре тарафыннан гражданнарны кабул итүне оештыра, айга кимендә бер тапкыр гражданнарны шэхсэн кабул итә, гражданнарның тәкъдимнэрен, гаризаларын һәм шикаятылэрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

25) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлеклэр башлыклары карамагына кертелгән башка вэкалэтлэрне, шулай ук әлеге Уставта, авыл жирлеге Советы карарлары белән авыл жирлеге башлығы компетенциясенә кертелгән башка вэкалэтлэрне гамэлгэ ашыра.

2. Авыл җирлеге башлыгы булмаганда һәм (яисә) ул үз вәкаләтләрен үти алмаганда, аның бурычлары авыл җирлеге Советы карары буенча шушы авыл җирлеге башлыгы урынбасарына йөкләнергә мөмкин.

46 маддә. Авыл җирлеге башлыгы урынбасары

1. Авыл җирлеге башлыгы тәкъдиме буенча авыл җирлеге Советы депутатлар арасынан авыл җирлеге башлыгы урынбасарын сайлый.

2. Әгәр авыл җирлеге Советы тавыш бирүнең башкача тәртибен билгеләмәсә, авыл җирлеге башлыгы урынбасары ачык тавыш бирү юлы белән сайлана.

3. Әгәр авыл җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән санынан яртысынан артырагы аны яклап тавыш биргән булса, авыл җирлеге Советы депутаты авыл җирлеге башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

4. Авыл җирлеге башлыгы урынбасары вазыйфаларын авыл җирлеге Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлүгә туры китереп башкара, авыл җирлеге башлыгы йөкләмәләрен үти, ә ул вакытлыча булмаганда (авыру яки ялга китү сәбәпле) яисә үз вазыйфаларын башкарып чыга алмаган йә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта авыл җирлеге башлыгы вазыйфаларын башкара.

5. Авыл җирлеге башлыгы урынбасары үз вәкаләтләрен, әлеге Уставның 40 маддәсендәге 4 пунктында күрсәтелгән очрактан тыш, даими булмаган нигездә башкара.

6. Авыл җирлеге башлыгы урынбасары авыл җирлеге башлыгы инициативасы буенча яисә авыл җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән санынан кимендә өчтән бере булган депутатлар төркеме таләбе буенча авыл җирлеге Советы карары нигезендә теләсә кайсы вакытта вазыйфасыннан чакыртып алынырга мөмкин. Авыл җирлеге башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар авыл җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән санынан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

47 маддә. Авыл жирлеге башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Авыл жирлеге башлыгы вәкаләтләре түбәндәге очракта вакытыннан алда туктатыла:

1) вафат булган;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 741 маддәсе нигезендә отставкага жибәрү ;

4) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 маддәсе нигезендә вазыйфасыннан азат итү;

5) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә эшкә сәләте чикләнгән дип танылу;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

7) аңа карата судның гаепләү хөкеме законлы көченә кергәндә;

8) даими яшәү урынына Россия Федерациясеннән читкә китү;

9) Россия Федерациясе гражданлыгы йә чит ил гражданлыгы - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгы, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы, чит дәүләт гражданлыгы булу яисә яшәү урыны яисә Россия Федерациясе гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы бүтән документ яисә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданы, әгәр Россия Федерациясе

халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы.;

10) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынган;

11) сәламәтлеге торышы буенча авыл жирлеге башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашырырга суд тәртибендә билгеләнгән тотрыклы сәләтсезлек;

12) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 маддәсе нигезендә, шулай ук авыл жирлеге бетерелгән очракта яисә авыл жирлеген үзгәртеп кору;

13) авыл жирлеге шәһәр округы белән берләшүгә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалу;

14) муниципаль берәмлек чикләре үзгәрү нәтижәсендә авыл жирлеге сайлаучылары санының 25 проценттан күбрәккә артуы.

15) гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый акты чыгару срогын бозу;

16) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәү.

2. Муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган йә аңа карата суд карары буенча сак астына алу яки вазыйфасыннан вакытлыча читләштерү рәвешендә процессуаль мәжбүр итү чаралары кулланылган очракта, аның вәкаләтләрен вакытлыча жирлек башлыгы урынбасары башкара, шул ук вакытта жирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән алып 6 айдан да соңга калмыйча, жирлек Советы үз составыннан жирлекнең яңа башлыгын сайлай, ә жирлек Советы вәкаләтләре чоры тәмамланганчы 6 айдан да

кимрәк вакыт калганда, жирлек башлыгын сайлау яңа сайланган жирлек советының беренче утырышында гамәлгә ашырыла.

3. Татарстан Республикасы Рәисенең авыл жирлеге башлыгын вазыйфасыннан азат итү турындагы хокукый акты нигезендә йә авыл жирлеге Советының авыл жирлеге башлыгын отставкага жибәрү турындагы карары нигезендә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган авыл жирлеге башлыгы әлеге хокукый актка яисә карарга суд тәртибендә шикаять биргән очракта, авыл жирлеге Советы суд карары закон көченә кәргәнче авыл жирлеге Советы тарафыннан үз составыннан сайлана торган авыл жирлеге башлыгын сайлау турында карар кабул итәргә хокуклы түгел.

V бүлек. Авыл жирлеге Башкарма комитеты

48 маддә. Авыл жирлеге Башкарма комитеты

1. Авыл жирлеге Башкарма комитеты авыл жирлеге жирле үзидарәсенә Башкарма-боеру органы булып тора.

2. Авыл жирлеге Башкарма комитетының рәсми исеме - Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Рождествено авыл жирлеге Башкарма комитеты муниципаль учреждениесе.

3. Авыл жирлеге Башкарма комитеты авыл жирлеге Советына хисап тотта һәм аны контрольдә тотта.

4. Авыл жирлеге Башкарма комитетының мөһере, авыл жирлеге гербы төшерелгән һәм үз исеме язылган бланклары бар.

5. Авыл жирлеге Башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары авыл жирлеге бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә туры китереп аерым юл белән карала.

49 маддә. Авыл жирлеге Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитетның структурасы авыл җирлеге башлыгы тәкъдиме буенча авыл җирлеге Советы тарафыннан раслана.

2. Авыл җирлеге Башкарма комитеты структурасына Башкарма комитет җитәкчесе - авыл җирлеге башлыгы, Башкарма комитет секретаре, Башкарма комитетның башка вазыйфай затлары керә.

50 маддә. Авыл җирлеге Башкарма комитеты вәкаләтләре

1. Авыл җирлеге Башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- авыл җирлеге бюджетын төзи;

- авыл җирлеге бюджетының үтәлешен тәэмин итә, авыл җирлеген социаль-икътисадый үстерү стратегиясен үтәүне оештыра;

-авыл җирлеге бюджеты үтәлеше турында отчет, авыл җирлеген социаль-икътисадый үстерү стратегиясе үтәлеше турында отчетлар әзерли;

- авыл җирлегенә икътисады һәм социаль өлкәсе торышын тасвирлый торган статистик күрсәткечләрне жыюны һәм күрсәтелгән күрсәткечләрне Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыруны оештыра;

- авыл җирлегенә транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын һәм авыл җирлегенә социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын гамәлгә ашыра, аларга таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә;

2) муниципаль милеккә идарә итү, авыл җирлеге территориясендәге

предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- авыл жирлеге муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, алардан файдалану, алар белән эш итү һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;

- авыл жирлеге Советы карары белән билгеләнә торган очрактарда муниципаль мөлкәтне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерли һәм авыл жирлеге Советы белән килештерүгә (раслауга) кертә;

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән авыл жирлеген икътисадый һәм социаль үстерүдә хезмәттәшлек итү турында шартнамәләр төзи; авыл жирлеге территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек рәвешләрендәге предприятиеләр төзүгә ярдәм итә;

- авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнгән тәртип нигезендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм Предприятиеләрне үзгәртеп оештыру һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә аларның житәкчеләрен билгели һәм биләгән вазыйфаларыннан азат итә.

- муниципаль заказны формалаштыра һәм урнаштыра; муниципаль биремне бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан үтәүне финанс белән тәмин итә; авыл жирлеген төзекләндерү, халыкка коммуналь хезмәт күрсәтү, социаль инфраструктура объектларын төзү һәм ремонтлау, продукция житештерү, шушы авыл жирлегенә матди һәм финанс средстволарыннан халыкның көнкүреш һәм социаль-мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен кирәкле хезмәтләр күрсәтү буенча эшләрнең заказчысы булып тора.;

- муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләргә, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан башкарыла торган эшләргә Тарифлар билгели, әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса;

- кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

3) территориаль планлаштыру, жирдән һәм башка табигать ресурсларыннан файдалану, әйләнә-тирә табигать мохитен саклау өлкәсендә:

- муниципаль милектәге жирләрден нәтижәле файдалануны һәм саклауны планлаштыра һәм оештыра;

- авыл жирлеге территориясендәге жир кишәрлекләрен законнарда билгеләнгән тәртиптә бирә һәм тартып ала, шул исәптән сатып алу юлы белән дә;

- экологик хәл турында халыкка хәбәр итә, әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның гамәлләре турында тиешле органнарга хәбәр итә;

4) транспорт һәм элементә өлкәсендә:

- авыл жирлеге территориясендә хәрәкәт итүче жәмәгать транспортының маршрутларын, хәрәкәт графикларын, тукталыш урыннарын раслый яисә килештерә;

- жәмәгать транспорты тукталышлары өчен билгеләнгән урыннарны төзекләндерүне тәмин итә;

- халыкны элементә хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыруны тәмин итә;

5) авыл хужалыгын һәм эшкуарлыкны үстерү өлкәсендә:

- авыл хужалыгы житештерүен үстерү һәм авыл хужалыгы продукциясе, чимал

һәм азык-төлөк базарын киңәйтү, кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

б) халыкка көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- халыкны жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыра; базарлар һәм ярминкәләр оештыра;

- авыл жирлеге территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакуләм спортны үстерү, авыл жирлегенең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру өчен шартлар тудыра;

- балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруда катнаша, яшьләрнең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау чараларын эшли һәм гамәлгә ашыра, яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруның төп юнәлешләре буенча муниципаль программалар эшли һәм гамәлгә ашыра, жирлектә яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруны мониторинглауны оештыра һәм гамәлгә ашыра;

ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм күмү урыннарын карап тотуны тәмин итә;

7) торак-коммуналь хужалык һәм төзекләндерү өлкәсендә:

- каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым-аерым жыю) һәм ташу эшчәнлеген оештыруда катнаша;

- төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра, аның предметы булып жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен, социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтләрдән инвалидларның файдалана алуын тәмин итү таләпләрен үтәү, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру тора.;

- адреслашу объектларына адреслар бирә, адресларны үзгәртә, юкка чыгара,

урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге, муниципаль районның жирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш) исемнәр, авыл жирлеге чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирә, мондый исемнәрне үзгәртә, юкка чыгара, Дәүләт адреслар реестрына кертә;

- Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә авыл жирлеге чикләрендә халыкны су белән тәмин итүне, су чыгаруны, халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыра;

- авыл жирлеге торак пунктлары чикләрендәге жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген оештыра;

- авыл жирлегендә яшәүчеләрнең күпләп ял итүе өчен шартлар тудыра һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыра, моңа гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буйларына иреккә керүен тәмин итү дә керә.

8) халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәмин итү,

- авыл жирлеге территориясендә законнарның, дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә актларының үтәлешен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яисә арбитраж судында дәүләт хакимияте органнарының һәм дәүләт вазыйфай затларының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның жирле үзидарә хокукларын боза торган актларына карата шикаять бирә;

- авыл жирлеге торак пунктлары чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын үткәрүне тәмин итә;

- муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, авыл жирлеге депутатын

чакыртып алу буенча тавыш бирүне, авыл жирлеге чикләрен үзгәртү, авыл жирлеген үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне эзерләүне һәм уздыруны оештыру ягыннан һәм матди-техник яктан тәмин итә;

жыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар уздыру, спорт, тамаша һәм башка массакүләм иҗтимагый чаралар оештыру белән бәйле законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

- жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтә, халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыра;

- милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, авыл жирлеге территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниәттен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

- гаилә законнарында билгеләнгән тәртиптә уналты яшькә житкән затларга никахлашуга рөхсәт бирә;

9) мәдәният өлкәсендә:

- ял итүне оештыру һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;

- авыл жирлеге территориясендә урнашкан муниципаль музейларны карап тотуны тәмин итә;

10) авыл жирлеге жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә авыл жирлеге жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган матди һәм финанс чараларын исәпкә ала һәм тиешенчә файдалануны тәмин итә;

- тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә хисаплар тапшыра;

11) башка вәкаләтләр:

- авыл жирлеге башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башкача тәмин итә;

- авыл жирлегенең архив фондларын булдыруны тәмин итә;

- авыл жирлеге территориясендә үткәрелә торган социаль әһәмиятле һәм башка чараларны (өлкәннәр һәм инвалидлар декадасы, Жинү көне һ. б.) оештыра.;

- авыл жирлегенең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра, моңа кануннарда, әлеге Уставта, авыл жирлеге Советы карарларында авыл жирлеге Советы яисә авыл жирлегенең башка жирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелгән вәкаләтләр керми.

2. Башкарма комитет авыл жирлегенең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләренә хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

- авыл жирлеге музейларын төзи;

- авыл жирлегендә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкара;

- опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнаша;

- авыл жирлеге территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

-Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм авыл жирлеге территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм итә;

- авыл жирлеге территориясендәге муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизация эзерләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнаша;

- муниципаль янгыннан саклау оештыра;

- туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

- кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга ярдәм итүче жәмәгать күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтә;

-инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук "Инвалидларны социаль яклау турында"1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның гомумроссия ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтә;

- социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча торак законнары нигезендә гражданның муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирә;

- хужасыз хайваннар белән мөгамәлә итү эшчәнлеген гамәлгә ашырганда чаралар

оештыра;

- "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында" Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыра;

- инвалидларның, сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән затларның Физик культурасын һәм спортын, адаптив физик культураны һәм адаптив спортны үстерүгә ярдәм итә;

- "Кулланучылар хокукларын яклау турында" 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра;

- полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына күрсәтелгән вазыйфаны биләү чорына торак урын бирә;

алкоголь, наркотик яисә башка төрле токсик исерек хәлдә булган затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыра.

3. Авыл жирлегә Башкарма комитеты муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган булып тора.

Авыл жирлегә Башкарма комитетының муниципаль контроль өлкәсендәге вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) Муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда дәүләт контроле (күзәтчелеге), муниципаль контроль өлкәсендә бердәм дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруда катнашу;

2) муниципаль берәмлек территориясендә муниципаль контроль оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында һәм башка норматив хокукый актларында каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләре авыл җирлеге Башкарма комитеты органнарына мондый органнарның статусын билгели торган хокукый актлар нигезендә йөкләнергә мөмкин.

Муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга, юридик затларга, индивидуаль эшқуарларга тикшерүләр оештыруга һәм уздыруга бәйле мөнәсәбәтләргә карата "Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында" 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

VI бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕҢ БАШКА ОРГАННАРЫ. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҮЗАРА ЭШЧӘНЛЕГЕ

51 маддә. Авыл җирлеге Советы, авыл җирлеге башлыгы, авыл җирлеге Башкарма комитеты һәм авыл җирлеге җирле үзидарәсенә башка органнарының үзара эшчәнлеге нигезләре

1. Әлеге устав белән билгеләнгән вәкаләтләр бүленеше нигезендә авыл җирлеге Советы, авыл җирлеге башлыгы һәм авыл җирлеге Башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мөстәкыйль башкаралар.

2. Авыл җирлеге Советы һәм авыл җирлеге Башкарма комитеты, авыл җирлегенә икътисадый һәм социаль үсеше процессларына нәтижәле идарә итү максатларында һәм аның халкы мәнфәгатьләрендә, законнарда, әлеге Уставта билгеләнгән рәвешләрдә үзара хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Авыл җирлеге Советы һәм авыл җирлеге Башкарма комитеты кабул ителгән норматив хокукый актларны имзаланган көннән алып жиде көн эчендә бер-берсенә жиберәләр.

4. Авыл җирлеге башлыгы, авыл җирлеге Башкарма комитеты җитәкчесе буларак, авыл җирлеге Советының, авыл җирлеге башлыгының хокукый актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү турындагы тәкъдим белән авыл җирлеге Советына мөрәжәгать итәргә, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә

хокуклы.

5. Авыл жирлеге жирле үзидарәсенәң башка органнарының үзара хезмәттәшлек тәртибе авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнергә мөмкин.

52 маддә. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнары арасындагы бәхәсләрне хәл итү

Авыл жирлеге жирле үзидарә органнары арасында үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр килештерү процедураларын үткөрү юлы белән йә суд тәртибендә хәл ителә.

VIII бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАН-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

53 маддә. Юридик зат хокукларына ия авыл жирлеге жирле үзидарә органнары

1. Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик зат хокуклары авыл жирлеге Советына һәм авыл жирлеге Башкарма комитетына бирелә.

2. Авыл жирлеге Башкарма комитеты структурасы нигезендә авыл жирлеге Советы карары буенча юридик зат хокуклары авыл жирлеге Башкарма комитетының аерым органнарына бирелергә мөмкин.

54 маддә. Юридик затлар буларак авыл жирлеге жирле үзидарә органнары

1. Авыл жирлеге исемнән мөлкәти һәм башка хокуклар һәм бурычлар сатып алырга һәм гамәлгә ашырырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясарга мөмкин.

2. Юридик зат хокуклары бирелгән авыл жирлеге жирле үзидарә органнары идарә итү функцияләрен башкару өчен төзелә торган муниципаль казна

учреждениеләре булып торалар һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар буларак дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

55 маддә. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнарын финанслау

1. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнары эшчәнлеген финанс белән тәмин итү бары тик авыл жирлеге бюджетының үз керемнәре хисабына гына гамәлгә ашырыла.

2. Законда, әлеге Уставта, авыл жирлеге Советы карарларында каралган очракларда авыл жирлеге жирле үзидарә органнары эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары авыл жирлеге бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

IX бүлек. АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ БАШЛЫГЫНА ҺӘМ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ БАШКА ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНА БИРЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР

56 маддә. Авыл жирлеге башлығына һәм авыл жирлегенә башка вазыйфай затларына бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр

Авыл жирлеге башлығы һәм авыл жирлегенә башка вазыйфай затлары эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре "Муниципаль берәмлекнең вәкилләккә органы депутаты, Татарстан Республикасында жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында" 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы һәм авыл жирлеге Советы карарлары нигезендә билгеләнә.

57 маддә. Авыл жирлеге Советы депутаты, башка вазыйфай затлар эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре

1. Даими булмаган нигездә эшләүче авыл жирлеге Советы депутатына авыл жирлеге Советы һәм аның органнары утырышларында катнашкан, авыл жирлеге Советы йөкләмәләрен үтәгән вакыт өчен акчалата компенсация һәм гамәлдәге

законнарда каралган башка түләүләр түләнә.

Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутатына үз вәкаләтләрен даими булмаган нигездә гамәлгә ашыру өчен эш урынының (вазыйфасының) дәвамлылыгы Россия Федерациясе субъекты законы нигезендә муниципаль берәмлек уставы белән билгеләнә торган һәм аена ике эш көненнән кимрәк һәм алты эш көненнән артыграк була алмаган чорга сакланып калуы гарантияләнә.

58 маддә. Авыл җирлеге башлыгына, авыл җирлеге Советы депутатларына кагылгысызлык гарантияләре

1. Авыл җирлеге Советы депутатларының, шул исәптән авыл җирлеге башлыгының, аларны жинаять яисә административ җаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алганда, тентүдә, сорау алуда, аларга карата бүтән төрле жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук депутатларның, алар били торган торак һәм (яисә) хезмәт урынын, аларның багажын, шәхси һәм шәхси хезмәт транспорт чаралары, язышулар, алар файдалана торган элемент чаралары, аларга караган документлар федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә авыл җирлеге Советы депутаты әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр өчен, шул исәптән вәкаләтләре чоры тәмамлангач та, жинаять яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә авыл җирлеге Советы депутаты тарафыннан федераль законда каралган гавами мыскыллаулар, яла ягулар яисә башка төрле хокук бозулар булган очракларга кагылмый.

Х бүлек. Авыл җирлеге җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

59 маддә. Авыл җирлеге җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Авыл җирлеге җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары авыл җирлеге халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында закон нигезендә җаваплы булалар.

60 маддә. Авыл жирлеге Советы депутатларының авыл жирлеге халкы алдында жаваплылыгы

1. Авыл жирлеге Советы депутатларының, шул исәптән авыл жирлеге башлыгының, авыл халкы алдында жаваплылыгы үзен сайлаган авыл жирлегендә яшәүчеләрнең ышанычын югалту нәтижәсендә килеп чыга.

2. Авыл жирлегендә яшәүчеләрнең ышанычын югалткан авыл жирлеге Советы депутаты, шул исәптән авыл жирлеге башлыгы да, әлеге Уставта каралган нигезләр буенча һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

61 маддә. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаларының дәүләт алдында жаваплылыгы

1. Авыл жирлеге Советының, авыл жирлеге башлыгының дәүләт алдындагы жаваплылыгы, алар Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнары, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм әлеге Уставны бозган очракта, шулай ук авыл жирлеге жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләре тиешенчә гамәлгә ашырылмаган очракта, тиешле суд карары нигезендә федераль законнар нигезендә башлана.

2. Авыл жирлеге Советын тарату, авыл жирлеге башлыгын, авыл жирлеге Башкарма комитеты җитәкчесен вазыйфасыннан азат итү һәм отставкага җибәрү нигезләре һәм тәртибе "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә.

62 маддә. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә, ышанычын югалтуга бәйле рәвештә, эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш:

1) федераль законнарда билгелэнгән очрақлардан тыш, зат үзе ягы булган мәнфәгатьләр конфликттын булдырмау һәм (яисә) жайга салу буенча чаралар күрмәсә;

2) зат үзенә керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренә) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшырмаса, федераль законнарда билгелэнгән очрақлардан тыш, белә торып тулы булмаган белешмәләр тапшырса йә белә торып дәрәс булмаган белешмәләр тапшырса;

3) федераль законда билгелэнгән очрақлардан тыш, коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә затның түләүле нигездә катнашуы;

4) затның эшқуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыруы;

5) әгәр Россия Федерациясенә халықара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, затның идарә органнары, попечительлек яисә күзәтчелек советлары, коммерциягә карамаган чит ил хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче аларның структур бүлекчәләренә башка органнары составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликттына китерә торган яисә китерергә мөмкин шәхси кызыксынуы барлыкка килүе турында билгеле булган муниципаль вазыйфаны биләүче зат, муниципаль вазыйфаны биләүче зат үзенә буйсынган зат ягы булган мәнфәгатьләр конфликттын булдырмау һәм (яисә) жайга салу чараларын күрмәгән очрақта да, ышанычын югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш.

63 маддә. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында жаваплылығы

Жирле үзидарә органнарының һәм авыл жирлеге жирле үзидарәсе вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында жаваплылығы федераль законнарда билгелэнгән тәртиптә башлана.

XI бүлек. АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

64 маддә. Авыл жирлеге муниципаль хокукый актлары системасы

1. Авыл жирлеге муниципаль хокукый актлары системасына керә:

1) авыл жирлеге уставы, жирле референдумда (гражданнар жыенында) кабул ителгән хокукый актлар;

2) авыл жирлеге Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

3) авыл жирлеге башлыгының, Башкарма комитетның, жирле үзидарәнең башка органнарының һәм вазыйфай затларының әлеге Уставта каралган норматив һәм башка хокукый актлары.

2. Авыл жирлеге Уставы һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында югары юридик көч актлары була, турыдан-туры гамәлгә керә һәм авыл жирлегенең бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар әлеге Уставка һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары кабул иткән муниципаль хокукый актлар авыл жирлегенең бөтен территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга яисә аларның гамәлдә булуы тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфай затлары тарафыннан, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелгән очракта йә күрсәтелгән органнарның

яисә вазыйфаи затларның - жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затларының вәкаләтләре исемлеге үзгәргән очракта, муниципаль хокукый актның гамәлдә булуын туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый актны кабул итү (бастырып чыгару) яисә туктатып тору вакытына, шулай ук суд тарафыннан туктатылырга мөмкин; ә жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны жайга сала торган өлешендә - Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенәң вәкаләтле органы тарафыннан.

5. Норматив характердагы булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы аны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкиленәң эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкиле тарафыннан бирелгән тиешле күрсәтмә алынган очракта кичекмәстән туктатылып тора. Алынган күрсәтмәне үтәү турында Авыл жирлеге Башкарма комитеты яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көн эчендә, ә авыл жирлеге Советына алар карар кабул иткән көннән соң өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

65 маддә. Авыл жирлеге гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне авыл жирлеге халкы тарафыннан турыдан-туры хәл итү гражданның жирле референдумда белдерелгән турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Әгәр авыл жирлегендә яшәүчеләрнең турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль норматив хокукый акт кабул итү (чыгару) таләп ителсә, күрсәтелгән актны кабул итү (чыгару) компетенциясенә кергән жирле үзидарә органы яисә авыл жирлеге жирле үзидарәсенәң вазыйфаи заты референдумда кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән алып 15 көн эчендә тиешле муниципаль норматив хокукый актны әзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан артмаска тиеш.

3. Гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый актны чыгару срогын бозу авыл жирлеге башлығын чакыртып алу яисә авыл жирлеге Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

66 маддә. Авыл жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләренәң эчтәлеге

1. Авыл жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре авыл жирлеге Советы тарафыннан раслана.

2. Авыл жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре түбәндәге мәсьәләләрне жайга сала ала:

1) гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм мондый территорияләрдән файдалану тәртибе;

2) биналарның, төзелмәләренәң, корылмаларның фасадларының һәм киртәләү конструкцияләренәң тышкы күренеше;

3) төзекләндерү элементларын проектлау, урнаштыру, тоту һәм торгызу, шул исәптән жир эшләре үткәрелгәннән соң да;

4) авыл жирлеге территориясен, биналарны, корылмаларны, корылмаларны архитектур яктыртуны да кертәп, яктыртуны оештыру;

5) авыл жирлеге территориясен яшелләндерүне оештыру, торак пунктлар чикләрендә урнашкан газоннарны, чәчәкләкләрне һәм үләнчел үсемлекләр биләгән башка территорияләрне булдыру, тоту, торгызу һәм саклау тәртибен кертәп;

6) авыл жирлеге территориясендә мәгълүмат урнаштыру, шул исәптән урам исемнәре һәм йорт номерлары белән күрсәткечләр, вывескалар урнаштыру;

7) балалар һәм спорт майданчыкларын, хайваннар йөртү майданчыкларын, парковкаларны (парковка урыннарын), кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту;

8) жәяүлеләр коммуникацияларен, шул исәптән тротуарларны, аллеяларны, юлларны, сукмакларны оештыру;

9) авыл жирлеге территориясен инвалидларның һәм халыкның башка аз хәрәкәтләнүче төркемнәренә күрсәтелгән территориядә тоткарлыксыз хәрәкәт итүен тәэмин итү максатларында төзекләндерү;

10) авыл жирлеге территориясен жыештыру, шул исәптән кышкы чорда;

11) яңгыр суларының агып төшүен оештыру;

12) жир эшләрен башкару тәртибе;

13) янәшәдәге территорияләренә карап тотуда биналар, төзелешләр, корылмалар, жир кишәрлекләре милекчеләренә һәм (яисә) башка законлы хужаларының (жир кишәрлекләре мондый йортлар чикләрендә төзелмәгән яисә төзелмәгән күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләренән һәм (яисә) башка законлы хужаларынан тыш) катнашуы, шул исәптән финанс белән ;

14) Татарстан Республикасы законында билгеләнгән тәртип нигезендә янәшәдәге территорияләренә чикләрен билгеләү;

15) авыл жирлеге территориясен бәйрәмчә рәсмиләштерү;

16) гражданның һәм оешмаларның авыл жирлеге территориясен төзекләндерү чараларын гамәлгә ашыруда катнашу тәртибе.

67 маддә. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары кабул итә торган муниципаль хокукый актлар төрләре

1. Авыл жирлеге жирле үзидарэ органнары һәм вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләренә үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгаралар:

1) авыл жирлеге Советы - авыл жирлеге Советы карарлары;

2) авыл жирлеге башлығы - авыл жирлеге Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар һәм күрсәтмәләр, жирлек Башкарма комитеты карарлары һәм күрсәтмәләре;

2. Авыл жирлеге жирле үзидарәсенә башка вазыйфаи затлары әлеге уставларда, аларның статусын билгели торган башка муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгаралар.

68 маддә. Авыл жирлеге муниципаль хокукый актларын әзерләү

1. Муниципаль хокукый актларның проектларын авыл жирлеге башлығы, авыл жирлеге Советы депутатлары, прокурор, территорияль ижтимагый үзидарэ органнары, гражданның инициатив төркемнәре кертә ала.

2. Прокурор үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында гамәлдәге муниципаль норматив хокукый актларны камилләштерү кирәклеген билгеләгәндә муниципаль норматив хокукый актларны үзгәртү, юкка чыгару яисә кабул итү турында тәкъдимнәр кертәргә хокуклы.

3. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушып бирелә торган документларның исемлеге һәм рәвешә тиешенчә авыл жирлеге Советы регламенты һәм авыл жирлеге башлығы тарафыннан билгеләнә.

69 маддә. Авыл жирлеге Советының хокукый актлары

1. Авыл жирлеге Советы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Устав белән үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча авыл жирлеге территориясендә үтәлү өчен мәжбүри кагыйдәләренә билгели торган карарлар, авыл жирлеге башлығын отставкага жиберү турында карар, шулай ук

авыл жирлеге Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре һәм федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав белән үз компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Авыл жирлеге Советының авыл жирлеге территориясендә үтәлүе мәжбүри булган кагыйдәләргә билгели торган карарлары, әгәр федераль законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, авыл жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Авыл жирлеге Советының жирле салымнарны һәм жыйымнарны билгеләүне, үзгәртүне һәм бетерүне, чыгымнарны авыл жирлеге бюджеты акчаларыннан башкаруны күздә тоткан карарлары авыл жирлеге Советы каравына авыл жирлеге Башкарма комитеты җитәкчесе инициативасы белән яисә аның бәяләмәсе булганда гына кертелгән мөмкин. Күрсәтелгән бәяләмә авыл жирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә утыз көн эчендә авыл жирлеге Советына тапшырыла.

4. Авыл жирлеге Советы карарлары авыл жирлеге башлыгы тарафыннан алар кабул ителгән көннән алып өч көн эчендә имзалана һәм әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә халыкка җиткерелә.

70 маддә. Авыл жирлеге башлыгының хокукый актлары

Авыл жирлеге башлыгы законнарда, әлеге Уставта, авыл жирлеге Советы карарларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә авыл жирлеге Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча, шулай ук "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль закон һәм башка федераль законнар нигезендә авыл жирлеге Уставы белән аның вәкаләтләренә кертелгән башка мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара.

Авыл жирлеге башлыгы федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, әлеге Уставта, авыл жирлеге Советының норматив хокукый актларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә жирле эһәмияттәге мәсьәләләр һәм федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча Башкарма комитет карарларын, шулай ук авыл жирлеге Башкарма комитетының авыл жирлеге Башкарма комитеты эшен оештыру

мәсьәләләре буенча күрсәтмәләрен чыгара.

71 маддә. Муниципаль норматив хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм үз көченә керү тәртибе

1. Кеше һәм гражданның хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар, гамәлгә куючысы муниципаль берәмлек була торган оешмаларның хокукый статусын билгели торган муниципаль норматив хокукый актлар, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр алар рәсми халыкка игълан ителгәннән соң үз көченә керә.

2. Муниципаль норматив хокукый актны, шул исәптән жирле үзидарә органнары арасында төзелгән Килешүне рәсми рәвештә халыкка житкерү булып түбәндәгеләр тора:

1) Тулы текстны Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталында рәсми бастырып чыгару (<https://pravo.tatarstan.ru> (ЭЛ ММЧны теркәү турында таныклык № ФС 77-60244 17.12.2014елда бирелгән, элементә, мәгълүмати технологияләр һәм массакуләм коммуникацияләр өлкәсендә күзәтчелек буенча Федераль хезмәт (Роскомнадзор) яисә Лаеш муниципаль районының «Кама ягы " газетасында) (элементә, мәгълүмати технологияләр һәм массакуләм коммуникацияләр өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең ТР буенча идарәсе рег. Пи номеры №ТУ16-01035, 16.05.2013).

2) Рождествено авыл жирлегенең «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында түбәндәге веб-адрес буенча урнаштыру: <http://laishevo.tatarstan.ru>.

3) Лаеш районы, Рождествено ав., Яшьләр ур., 1 й. адресы буенча урнашкан мәгълүмат стендларында урнаштыру

3. Гражданның Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталына керүен тәмин итү өчен түбәндәге адреслар буенча урнашкан «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәренә тоташу пунктлары эшли: Лаеш районы, Рождествено авылы, Яшьләр урамы, 1нче йорт.

4. Муниципаль норматив хокукый актлар, жирле үзидарэ органнары арасында төзелэ торган килешүлэр, федераль закон белэн таратылуы чиклэнгән белешмэлэр булган муниципаль хокукый актлардан яисэ аларның аерым нигезлэмэләреннән тыш, аларга кул куелган көннән алып 10 көн эчендә халыкка житкерелә.

5. Салымнар һәм жыемнар турында Рождествено авыл жирлегенең норматив хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

6. Әлеге маддәнең 1 пункттында күрсәтелмәгән муниципаль хокукый актлар, әгәр актның үзендә башкасы билгеләнмәгән булса, аларга имза салынган көннән үз көченә керә.

7. «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә тиешле сайтларның доменнарын һәм муниципаль хокукый актларны халыкка игълан итү (рәсми бастырып чыгарылудан тыш) гамәлгә ашырыла торган массакүләм мәгълүмат чаралары буларак аларны теркәү турында белешмәләрне, шул исәптән жирле үзидарэ органнары арасында төзелгән килешүләрне күрсәтеп, вакытлы матбугат басмалары, челтәр басмалары исемлеге муниципаль берәмлек башлыгының хокукый актын бастырып чыгару юлы белән гомуми игътибарга житкерелә.

72 маддә. Авыл жирлегенең муниципаль хокукый актларын юкка чыгару һәм аларның гамәлдә булуын туктатып тору

1. Авыл жирлегенең муниципаль хокукый актлары юкка чыгарылырга яисэ аларның гамәлдә булуы авыл жирлегенең жирле үзидарэ органнары яисэ тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан туктатылырга мөмкиншундый органнар яисэ тиешле вазыйфалар бетерелгән очракта йә күрсәтелгән органнарның яисэ вазыйфаи затларның - авыл жирлегенең жирле үзидарэ органнары яисэ жирле үзидарәнең вазыйфаи затларының вәкаләтләре муниципаль хокукый актны гамәлдән чыгару яисэ туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый актны кабул итү (бастырып чыгару) кертелгән, шулай ук суд тарафыннан вәкаләтләре үзгәрү; ә жирле үзидарэ органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны жайга сала торган өлештә - Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы).

Норматив характердагы булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы, Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкәләтле вәкилнең Эшқуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелгән тиешле күрсәтмәсен алган очракта, аны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәнең вазыйфай заты тарафыннан кичекмәстән туктатып торыла. Алынган күрсәтмәнең үтәләше турында жирле үзидарәнең Башкарма-боеру органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфай затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкәләтле вәкилгә - өч көн эчендә, ә жирле үзидарәнең вәкиллекле органнары карар кабул иткән көннән соң өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

2. "Лаеш муниципаль районы" муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында" 2005 елның 31 гыйнварындагы 28-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы карары буенча муниципаль берәмлек статусын билгеләү турында яңа закон үз көченә кәргәнче гамәлгә яраксыз дип тану суд карары нигезендә күрсәтелгән муниципаль берәмлекнең суд карары закон көченә кәргәнче кабул ителгән муниципаль хокукый актларын гамәлдә түгел дип тану яисә муниципаль хокукый актлар күрсәткечләрен юкка чыгару өчен нигез була алмый..

ХII бүлек. АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ИКЪТИСАДЫЙ НИГЕЗЕ

73 маддә. Авыл жирлегенә икътисадый нигезе

1. Авыл жирлегенә икътисадый нигезен авыл жирлеге муниципаль милкендәге мөлкәт, авыл жирлеге бюджеты акчалары, шулай ук авыл жирлегенә мөлкәти хокуклары тәшкил итә.

74 маддә. Авыл жирлегенә муниципаль мөлкәте

1. Авыл жирлеге милкендә булырга мөмкин:

1) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 маддәсендә билгеләнгән авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

2) Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очрақларда жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук жирле үзидарә органнарының аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен аларга "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә тапшырылган мөлкәт;

3) авыл жирлегә жирле үзидарә органнарының һәм аларның вазыйфаи затларының, муниципаль хезмәткәрләренә, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләренә эшчәнлеген авыл жирлегә Советының норматив хокукый актлары нигезендә тәмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) жирле үзидарә органы тарафыннан федераль законнар белән хәл ителгән һәм жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләренә хәл итү өчен кирәкле мөлкәт;

5) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 3 һәм 4 өлешләре нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 17 статьясындагы 1 һәм 1 өлешләре нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт.

2. Авыл жирлегә милкендә авыл жирлекләренә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәкле башка мөлкәт булырга мөмкин.

75 маддә. Авыл жирлегә муниципаль мөлкәтенә ия булу, аннан файдалану һәм аның белән эш итү

1. Жирле үзидарэ органнары авыл жирлеге исеменнэн Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителә торган авыл жирлеге жирле үзидарэ органнарының норматив хокукый актлары нигезендә муниципаль мөлкәткә мөстәкыйль ия булалар, файдаланалар һәм алар белән эш итэләр.

2. Жирле үзидарэ органнары муниципаль мөлкәтне федераль законнар нигезендә физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарэ органнарына вакытлыча яисә даими файдалануга тапшырырга, читләштерергә, башка алыш-бирешләр башкарырга хокуклы.

3. Жирле үзидарэ органнары муниципаль мөлкәт реестрларын Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләт биргән федераль Башкарма хакимият органы билгеләгән тәртиптә алып баралар.

76 маддә. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хужалык жәмгыятьләре

1. Авыл жирлеге муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, үзгәртеп оештыра һәм бетерә, хужалык жәмгыятьләре, шул исәптән жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрән гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципальара жәмгыятьләр төзүдә катнаша ала. Муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрән жирле үзидарәнең вәкаләтле органнары башкара.

2. Гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрән башкаручы жирле үзидарэ органнары муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрнең максатларын, шартларын һәм эшчәнлек тәртибен билгелиләр, аларның уставларын раслыйлар, әлеге предприятиеләр һәм учреждениеләрнең житәкчеләрен вазыйфага билгелиләр һәм вазыйфаларыннан азат итэләр, аларның эшчәнлеге турында әлеге Уставта һәм муниципаль хокукый актларда каралган тәртиптә хисаплар тыңлыйлар.

3. Авыл жирлегенең жирле үзидарэ органнары авыл жирлеге исеменнән

муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидияләп жавап бирәләр һәм аларны үтәүне федераль законда билгеләнгән очрақларда һәм тәртиптә тәмин итәләр.

4. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы муниципаль мөлкәт реестрын Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан вәкаләт бирелгән федераль Башкарма хакимият органы билгеләгән тәртиптә алып бара.

77 маддә. Авыл жирлегә муниципаль милкен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1. Муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнар нигезендә авыл жирлегә Советы карарлары белән билгеләнә.

2. Муниципаль мөлкәтне файдаланудан һәм хосусыйлаштырудан кәргән керемнәр авыл жирлегә бюджетына керә.

78 маддә. Авыл жирлегә жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Авыл жирлегә жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, әгәр законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

ХІІІ бүлек. АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

79 маддә. Авыл жирлегә бюджеты

1. Авыл жирлегенәң үз бюджеты бар.

2. Авыл жирлегә бюджеты авыл жирлегә Советының муниципаль норматив

хокукый акты рәвешендә эшләнә һәм раслана.

3. Авыл жирлеге бюджетында авыл жирлегенең жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга жибәрелә торган керемнәр һәм авыл жирлегенең жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәмин итү өчен бирелгән субвенцияләр, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган авыл жирлеге бюджетының тиешле чыгымнары аерым карала.

4. Авыл жирлегенең жирле үзидарә органнары федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең алар нигезендә кабул ителә торган башка норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына авыл жирлеге бюджетының үтәләше турындагы хисапларны тапшыра.

80 маддә. Авыл жирлегендә бюджет процессы.

1. Авыл жирлеге бюджетын төзү, раслау, үтәү һәм аның үтәләшен тикшереп тору авыл жирлеге жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль ашырыла. Авыл жирлеге бюджетын төзү, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

2. Авыл жирлеге бюджеты проекты, авыл жирлеге Советының авыл жирлеге бюджетын раслау турындагы карары, аның үтәләше турында еллык хисап, авыл жирлеге бюджеты үтәләше барышы турында һәм жирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре саны турында кварталлык белешмәләр, аларның хезмәтенә түләүнең факттагы чыгымнарын күрсәтеп, рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

3. Авыл жирлеге бюджеты проекты өч елга (Чираттагы финанс елы һәм план чорына) төзелә һәм раслана.

4. Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджеты проекты авыл жирлегенең чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында авыл жирлегенең социаль-икътисадый үсеш фаразы нигезендә төзелә.

5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджеты проекты Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә авыл жирлеге Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм вакытларда төзелә.

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджеты проекты төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

- Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Россия Федерациясе Федераль Собраниеенә Россия Федерациясе Президенты юлламасы нигезләмәләре;

- Татарстан Республикасы Рәисенең Татарстан Республикасы Дәүләт Советына юлламасы;

- Россия Федерациясенә милли үсеш максатларын һәм аларга ирешү буенча гавами хакимият органнары эшчәнлеге юнәлешләрен билгеләүче документларга;

- бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм авыл жирлеге салым сәясәтенең төп юнәлешләренә;

- авыл жирлегенең социаль-икътисадый үсеше фаразына;

- озак сроклы чорга бюджет фаразында (бюджет фаразы проектында, бюджет фаразына үзгәрешләр проектында);

- дәүләт һәм муниципаль программаларда, дәүләт һәм муниципаль программалар проектларында, күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр проектларында;

- Россия Федерациясенең милли үсеш максатларын һәм аларга ирешү буенча гавами хакимият органнары эшчәнлеге юнәлешләрэн билгеләүче документларда;

7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджеты турындагы карарда бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш, аларга бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет кытлыгы, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законнары, авыл жирлеге Советының муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән башка күрсәткечләр (бюджет турындагы Карардан тыш) керә.

8. Авыл жирлеге бюджеты турындагы карар белән составлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә кабул ителгән, аның нигезендә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары, район Советы карарлары нигезендә кабул ителгән күрсәткечләр раслана.

9. Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджеты турында карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджеты турындагы карар проекты план чорының расланган бюджеты күрсәткечләрэн төгәлләштерә һәм төзелә торган бюджетның план чорының икенче елы күрсәткечләрэн раслый.

Раслана торган авыл жирлеге бюджетының план чоры параметрларын төгәлләштерү түбәндәгеләрне күзалдында тота:

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджеты турындагы карар проектына карау предметы булган күрсәткечләргә төгәллек кертүләрне раслау;

- авыл жирлеге бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрэн арттыруны яки кыскартуны раслау йә аңа авыл жирлеге бюджеты чыгымнарының өстәмә максатчан маддәләре һәм (яисә) төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрэн кертү.

10. Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта авыл жирлеге Советына күрсәтелә:

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлегенең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

- агымдагы финанс елының узган чорында авыл жирлеген социаль-иқтисадый үстерүнең беренчел йомгаклары һәм агымдагы финанс елында авыл жирлеген социаль-иқтисадый үстерүнең көтелә торган йомгаклары;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеген социаль-иқтисадый үстерү фаразы;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджетының төп характеристикалары (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет кытлыгы) фаразы;

- авыл жирлеге бюджеты проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәп-хисаплары;

- Чираттагы финанс елы ахырына һәм план чорының һәр елы ахырына муниципаль бурычның югары чиге;

- агымдагы финанс елына бюджетның көтелә торган үтәлешен бәяләү;

- күрсәтелгән бюджет сметаларына карата авыл жирлеге Башкарма комитеты белән фикер каршылыктары килеп чыккан очракта бирелә торган күрсәтелгән органнарның авыл жирлеге Советы тарафыннан тәкъдим ителгән бюджет сметалары проектлары;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Устав белән билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

Бюджет турында карар белән бюджет ассигнованиеләрен муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре буенча бүлү расланган очракта, бюджет турындагы карар проектына муниципаль программаларның паспортлары тапшырыла.

Бюджет турындагы карар проектын да бюджет ассигнованиеләрен бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бүлгән кушымта булмаган очракта, бюджет ассигнованиеләрен бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бүлгән кушымта бюджет турындагы карар проектына аңлатма язуына кушымталар составына кертелә.

11. Чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл җирлеге бюджеты проектын төзү Россия Федерациясе Бюджет кодексы, алар нигезендә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган федераль законнар нигезендә авыл җирлеге Башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла.

12. Авыл җирлеге Башкарма комитеты чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл җирлеге бюджеты турындагы карар проектын агымдагы елның 15 ноябринан да соңга калмыйча авыл җирлеге Советы каравына кертә.

13. Авыл җирлеге Советының муниципаль норматив хокукый актында билгеләнгән авыл җирлеге бюджеты турындагы карар проектын карау һәм аны раслау тәртибе чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан бюджет турындагы карарның үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән күрсәткечләрне һәм характеристикаларны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1841 мaddәсе нигезендә раслауны күздә тотарга тиеш.

14. Авыл җирлеге бюджеты турындагы карар, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яисә) авыл җирлеге бюджеты турындагы карарда башкасы

каралмаган булса, 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Авыл жирлеге бюджеты турындагы карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

15. Авыл жирлеге жирле үзидарә органнары авыл жирлеге бюджетының баланслылыгын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, кытлык күләме, муниципаль бурыч күләме һәм структурасы, авыл жирлеге бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча билгеләнгән федераль законнарның һәм Татарстан Республикасы законнарының үтәлешен тәмин итәләр.

16. Авыл жирлеге бюджеты керемнәре Россия Федерациясе Бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы законнар һәм башка мәжбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә төзелә.

17. Авыл жирлеге бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган рәвешләрдә гамәлгә ашырыла.

18. Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга авыл жирлеге бюджеты чыгымнарын гамәлгә ашыру рөхсәт ителми.

19. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

81 маддә. Авыл жирлегенең муниципаль ихтыяжларын тәмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар "Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында" 2013 елның 05 маендагы 44-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр авыл жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән сатып алына.

82 маддә. Авыл жирлеге гражданның үзара салым акчалары

1. Гражданның үзара салым акчалары дигәндә гражданның жирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләргә хәл итү өчен башкарыла торган бер тапкыр түләүләргә аңлашыла. Гражданның үзара салымы тәртибдә түләүләр күләме авыл жирлегендә (авыл жирлеге составына керүче торак пунктта) яшәүчеләргә барысы өчен дә абсолют зурлыкта бертигез итеп билгеләнә, моңа гражданның аерым категорияләргә керми, аларның саны авыл жирлегендә (авыл жирлеге составына керүче торак пунктта) яшәүчеләргә гомуми санының 30 процентыннан артмаса тиеш һәм алар өчен түләүләр күләме киметелгә мөмкин.

2. Әлеге маддәнең 1 өлешендә күрсәтелгән гражданның бер тапкыр түләүләргә кергән һәм куллану мәсьәләләргә жирле референдумда, ә "Россия Федерациясендә гражданның жирле үзидарәсен оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 маддәсендәге 1 өлешендә 4.1 пунктта каралган очракта гражданның жыенында хәл ителә.

83 маддә. Авыл жирлегендә муниципаль бурычлары (муниципаль бурычы)

1. Авыл жирлеге муниципаль бурычларны, шул исәптән муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгару юлы белән, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә башкарырга хокукы.

2. Авыл жирлеге исемнән муниципаль бурычларны гамәлгә ашыру хокукы Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлек Башкарма комитетына карый.

84 маддә. Авыл жирлегендә жирле бюджеты үтәлеше

1. Авыл жирлегенең жирле бюджеты үтәлеше Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Авыл жирлеге бюджеты кассаның бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомствога буйсынуы нигезендә үтәлә.

3. Авыл жирлеге бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, авыл жирлеге бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Авыл жирлеге бюджеты үтәлеше авыл жирлегенең жыелма бюджет язмасы һәм авыл жирлегенең касса планы нигезендә оештырыла.

85 маддә. Бюджет хисабы. Авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турында еллык хисап

1. Авыл жирлегенең бюджет хисабы еллык хисап.

2. Авыл жирлегенең бюджет хисабы авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының жыелма бюджет хисабы нигезендә төзелә.

3. Авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап авыл жирлеге Советы карары белән расланырга тиеш.

4. Авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап авыл жирлеге Советына тапшырылганчы тышкы тикшерү узарга тиеш, аңа бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисабына тышкы тикшерү һәм авыл жирлеге бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә эзерләү керә.

Авыл жирлеге Советы мөрәжәгәте буенча "Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Рождествено авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге

бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Авыл жирлеге Башкарма комитеты бу финанс елының 1 апреленнән дә соңга калмыйча аңа бәяләмә эзерләү өчен авыл жирлеге бюджетының үтөлеше турында хисап тапшыра. Авыл жирлеге бюджеты үтөлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләү бюджет акчаларының баш администраторларының еллык бюджет хисабына тышкы тикшерү күрсәткечләре нигезендә 1 айдан артмаган срокта башкарыла.

6. Авыл жирлеге бюджеты үтөлеше турында еллык хисапка бәяләмә Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Контроль-хисап палатасы тарафыннан авыл жирлеге Советына тапшырыла һәм бер үк вакытта авыл жирлеге Башкарма комитетына жиберелә.

7. Ел саен, агымдагы финанс елының 1 маеннан да соңга калмыйча, авыл жирлеге Башкарма комитеты авыл жирлеге Советына хисап финанс елы өчен авыл жирлеге бюджеты үтөлеше турында еллык хисап тапшыра, аңа авыл жирлеге Советының хисап финанс елы өчен авыл жирлеге бюджеты үтөлеше турындагы карары проекты, авыл жирлеге бюджеты үтөлеше турында башка бюджет хисабы һәм Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документлар кушыла.

8. Авыл жирлеге бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапны карау нәтижәләре буенча авыл жирлеге Советы авыл жирлеге бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапны раслау йә кире кагу турында Карар кабул итә.

Авыл жирлеге советы авыл жирлеге бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапны кире каккан очракта, ул белешмәләрнең дәрәс булмаган яисә тулы булмаган чагылышы фактларын бетерү һәм кабат тапшыру өчен 1 айдан артмаган срокта кире кайтарыла.

9. Авыл жирлеге бюджеты үтөлеше турындагы карар белән, авыл жирлеге бюджеты керемнәренен, чыгымнарының һәм кытлыгының гомуми суммасын күрсәтеп, хисап финанс елындагы авыл жирлеге бюджеты үтөлеше турындагы хисап раслана.

Хисап финанс елында авыл жирлеге бюджеты үтөлеше турында авыл жирлеге Советы карарына аерым кушымталар белән түбәндәге күрсәткечләр раслана:

- бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча авыл жирлеге бюджеты керемнәре;

- авыл жирлеге бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча авыл жирлеге бюджеты чыгымнары;

- бюджетлар чыгымнары классификациясе бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча авыл жирлеге бюджеты чыгымнары;

- авыл жирлеге бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары классификациясе кодлары буенча финанслау чыганакалары.

86 маддә. Авыл жирлегенә муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле физик затларга Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан башка түләүләр буенча гавами норматив йөкләмәләренә һәм йөкләмәләренә билгели торган хокукый актлар нигезләмәләренә үтәлешен тәэмин итү, шулай ук дәүләт (муниципаль) контрактларының, бюджеттан акчалар бирү турындагы шартнамәләренә (киләшүләренә) шартларын үтәү максатларында гамәлгә ашырыла.

2. Тышкы муниципаль финанс контроле ТР Лаеш муниципаль районы Контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлегенә булып тора.

3. Эчке муниципаль финанс контроле Федераль казначылыкның, ТР Лаеш муниципаль районының Финанс-бюджет палатасының контроль эшчәнлегенә булып тора.

4. Алдан контроль авыл жирлегенә жирле бюджетын үтәү процессында бюджет

бозуларны кисәтү һәм булдырмау максатларында башкарыла.

5. Алга таба контроль авыл жирлеге бюджеты үтәлеше нәтижәләре буенча аларның үтәлешенә законлылыгын, исәпкә алуның һәм хисаплылыкның дәрәсләген билгеләү максатларында гамәлгә ашырыла.

XIV БҮЛЕК. АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ

87 маддә. Авыл жирлеге Уставы проектының әзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләре керту тәртібе

1. Авыл жирлеге Уставы проекты, авыл жирлеге Советының әлеге Уставка үзгәрешләре керту турындагы карары проекты авыл жирлеге Советына авыл жирлеге башлыгы, авыл жирлеге Советы депутатлары, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнәре тарафыннан кертелергә мөмкин.

2. Авыл жирлеге Уставы проектының, әлеге Уставка үзгәрешләре керту турында карар проектының әзерләү өчен авыл жирлеге Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Авыл жирлеге уставы проекты, авыл жирлеге уставына үзгәрешләре һәм өстәмәләре керту турында муниципаль хокукый акт проекты, авыл жирлеге Уставын кабул итү турындагы мәсьәләне карау көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, авыл жирлеге Уставына үзгәрешләре һәм өстәмәләре керту турында күрсәтелгән муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәренә исәпкә алу тәртібен, шулай ук гражданның аны тикшерүдә катнашу тәртібен бер үк вакытта бастырып чыгару (халыкка житкерү) белән рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш. Авыл жирлеге Уставына үзгәрешләре һәм өстәмәләре керту турында муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәренә исәпкә алу тәртібен, шулай ук авыл жирлеге Уставына әлеге уставны шушы нормативларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнары, конституция (устав) яисә Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләре кертелгән очракта,

гражданнарның аны тикшерүдә катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) таләп ителми.

4. Авыл жирлеге Уставы проекты, әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында авыл жирлеге Советы карарлары буенча авыл жирлеге Советы утырышында аларны карау алдыннан әлеге Устав нигезендә гавами тыңлаулар үткәрелә, моңа әлеге уставны әлеге нормативларга туры китерү максатларында Уставка үзгәрешләр Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция (Устав) яисә Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә кертелгән очраklar керми.

5. Авыл жирлеге уставын Федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү әлеге закон актларында билгеләнгән вакытта гамәлгә ашырыла. Федераль законда, Татарстан Республикасы законында күрсәтелгән срок билгеләнмәгән очракта, авыл жирлеге уставын федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү чоры тиешле федераль закон, Татарстан Республикасы законы үз көченә керү датасын, авыл жирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проектын рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм гавами тыңлауларда фикер алышу зарурлыгын, аның буенча гражданнар тәкъдимнәрен исәпкә алу, авыл жирлеге Советы утырышларының чиратлылыгын, мондый муниципаль хокукый актны дәүләт теркәве һәм рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) срокларын исәпкә алып билгеләнә һәм, кагыйдә буларак, алты айдан артмаска тиеш.

6. Авыл жирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт белән авыл жирлеге Уставын яңа редакциядә баян итү рөхсәт ителми. Бу очракта авыл жирлегенә яңа Уставы кабул ителә, ә элек гамәлдә булган авыл жирлеге Уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актлар авыл жирлегенә яңа Уставы үз көченә кәргән көннән үз көчен югалткан дип таныла.

88 маддә. Авыл жирлеге Уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Авыл жирлеге Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проектын карау авыл жирлеге Советы Регламенты нигезендә кимендә ике укылышта авыл жирлеге Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Авыл җирлеге Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты беренче укылышта кабул иткәннән соң, күрсәтелгән проект авыл җирлеге башлығы тарафыннан авыл җирлеге Советы депутатларына, хокук чыгару инициативасы хокукына ия башка субъектларга төзәтмәләр кертү өчен җибәрелә.

3. Авыл җирлеге Уставы, авыл җирлеге Советының Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары авыл җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике күпчелек тавыш белән кабул ителә.

89 маддә. Авыл җирлеге Уставының, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карарның үз көченә керү тәртибе

1. Авыл җирлеге Уставы, авыл җирлеге Советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары, алар кабул ителгәннән соң, авыл җирлеге башлығы тарафыннан федераль законда билгеләнгән тәртиптә муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәвенә алу өчен теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль Башкарма хакимият органының территориаль органына җибәрелә.

2. Авыл җирлеге Уставы, авыл җирлеге Советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары дәүләт теркәвенә алынганнан соң рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш һәм алар рәсми басылып чыкканнан (халыкка җиткерелгәннән) соң үз көченә керә.

Авыл җирлеге башлығы муниципаль берәмлекнең теркәлгән уставын, муниципаль берәмлек уставы турында белешмәләрне, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр кертү хакында муниципаль хокукый актны Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре уставларының дәүләт реестрына муниципаль берәмлек уставы турында белешмәләрне, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр кертү турында муниципаль хокукый актны Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре уставларының дәүләт реестрына кертү турында хәбәр ителгән көннән алып җиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка җиткерергә) тиеш.

**Башлык-Татарстан Республикасы
Лаеш муниципаль районы Рождествено
авыл жирлеге Советы рәисе**

С.М. Гуцу